

ñ y ; E i r # : n & * i j

l d e x . - / " ñ c) a

(h ñ / e v ' t : ñ E

HJÄLP DITT BARN MED

spanskå

GENOM HELA GRUNDSKOLAN OCH GYMNASIET

ñ y c ñ z = ñ " x i j ó

& c ; S i + p : n & * q j

é ... d ñ x - r / " a) a

ñ h ; - ñ / b : g # ñ K

ñ & y ; c ; s i É :

LISA JERKANDER

Hjälp ditt barn med spanska
Copyright © Tukan förlag 2018

Utgiven av Tukan förlag
Örlogsvägen 15
426 71 Västra Frölunda
www.tukanforlag.se

Formgivning: Gyllene Snittet bokformgivning AB

Illustrationer: Petra Kostić

Redaktör: KAP Pernilla Karlsson AB

ISBN 978-91-7783-378-9

Innehåll

Förord	7	Preteritum (dåtid)	43
SVENSKA SKOLANS KURSPLANER OCH KUNSKAPSKRAV		Regelbundna verb i preteritum	43
Kursplan	11	Oregelbundna verb i preteritum	45
Ämnesförmågorna för spanska	11	Imperfekt (dåtid)	47
Centralt innehåll	12	Regelbundna verb i imperfekt	47
Kunskapskrav	12	Oregelbundna verb i imperfekt	49
Hur lyckas man med att lära sig språk?	15	Att välja mellan preteritum och imperfekt	50
SPANSKAN I VÄRLDEN		Imperativ (uppmanningar)	52
Ordförråd	19	Konjunktiv	56
Uttal	20	Indikativ eller konjunktiv?	59
Grammatik	21	Verbet gustar (tycka om)	61
GRAMMATIK		Uttryck med verb: hacer och tener	63
Substantiv	24	Översikt verb	65
Genus (maskulina eller feminina substantiv)	24	Adjektiv	71
Plural (flertal)	25	Placering	71
Obestämd form och obestämd artikel	25	Böjning	71
Bestämd form och bestämd artikel	25	Komparation	72
Genitiv	26	Adverb	74
Verb	27	Pronomen	75
Regelbundna verb	28	Personliga pronomen	75
Oregelbundna verb	28	Possessiva pronomen	76
Presens (nutid)	28	Reflexiva pronomen	78
Regelbundna verb i presens	29	Översikt personliga, possessiva och reflexiva pronomen	79
Oregelbundna verb i presens	32	Relativa pronomen	80
Verb med diftong	34	Indefinita pronomen	80
Reflexiva verb	37	Svenskans "man"	81
Gerundium (pågående form)	38	A framför direkt objekt	81
Futurum (framtid)	39	Negationer	82
Perfekt (dåtid)	40	Prepositioner	83
Pluskvamperfekt (dåtid)	42	Muy och mucho	85
		Hay, está, están	86
		Ser och estar	86

TALA OCH SKRIVA

Uttal	90
Konsonanter	90
Vokaler	91
Betonning	91
Ordföld	92
Ställa frågor	92
Frågeord	93
Skriva en text på spanska	94
Bilda meningar	94
Skriva e-mail och brev	98
Skriva dialog	102
Skriva en text: checklista	104
Muntliga situationer	104
Samtal	104
Presentationer	107
Kommunikativa strategier	109

ORDFÖRRÅD

Träna ordförråd	118
Det spanska alfabetet	119
Siffror	121
Klockan	123
Veckodagar, månader och årstider	124
Tidsuttryck	126
Ord för mängd och grad	129
Vädret	131
Färger	132
Personbeskrivning	133
Beskriva en vanlig dag	136
Vägbeskrivning	138
Familj och släkt	139
REGISTER	142

LÄSA OCH HÖRA

Läsa	112
Lässtrategier	112
Träna läsförståelse	114
Höra	114
Strategier	115

Förord

Spanska är idag det språk som lockar allra flest elever i både grund- och gymnasieskolan, utöver den obligatoriska engelskan. Att lära sig språk är roligt och spännande. Eleverna får en inblick i en ny kultur och kan kommunicera med människor från andra länder. Det är också en investering för framtiden, som kan leda till studier utomlands eller jobb. En annan fördel med att läsa språk är att det kan ge meritpoäng. Det är extrapoäng som höjer gymnasiebetyget när det är dags att söka till högskolestudier.

Men att läsa ett nytt språk kan också känna svårt och krångligt. I mitt arbete som lärare i spanska möter jag ofta föräldrar som vill, men inte kan, hjälpa sina barn med läxan i spanska eller med att plugga inför ett prov. "Jag har ju aldrig läst spanska, jag kan inget om det", brukar de frustrerade föräldrarna säga. Denna bok är skriven just för dig som förälder som vill kunna hjälpa ditt barn med spanskan i grundskolan och på gymnasiet. Den är även skriven för dig som läser spanska. Boken kan då vara ett komplement till läroboken, som du kan vända dig till när du undrar hur spanska adjektiv fungerar eller hur man säger hur mycket klockan är.

I bokens första kapitel tar jag upp vad kursplanen säger att undervisningen i spanska ska innehålla, vilka förmågor eleverna ska utveckla och hur deras kunskaper bedöms. Grammatiken har en given plats i boken. Det är ofta den som känns svår att ta sig an. Med förklaringar, jämförelser med svenska och tydliga exempel går jag igenom allt från oregelbundna verb till prepositioner. Jag har hela tiden tänkt: "Hur skulle jag förklara detta på bästa sätt för någon som inte kan spanska?" Ett mål många har med sina studier i spanska är att kunna kommunicera på språket. I kapitlen "Tala och skriva" samt "Läsa och höra" presenterar jag verktyg och strategier för hur man kan göra sig förstådd och själv förstå spanska. Boken sista kapitel handlar om användbara ord och fraser.

Min förhoppning är att du får stor nytta av boken och att studierna i spanska blir både enklare och roligare med hjälp av den.

Lisa Jerkander

SVENSKA SKOLANS KURSPLANER OCH KUNSKAPSKRAV

Elever kan välja att läsa spanska både i grundskolan och på gymnasiet. I grundskolan kan eleverna läsa spanska som språkval, som ofta börjar i årskurs 6, eller som elevens val, ofta från årskurs 8.

På gymnasiet är spanskkurserna uppdelade i steg. Steg 1 motsvarar nybörjarnivå. Steg 2 börjar de elever som har läst spanska sedan årskurs 8, medan de elever som har läst spanska sedan årskurs 6 eller 7 börjar steg 3. Grundskolans kursplan i spanska ingår i samma system med steg som gymnasieskolans ämnesplan. Steg 1 och 2 finns alltså även i grundskolan, även om de inte kallas så.

En del elever väljer att sluta med det språk de läst i grundskolan och istället börja med ett nytt språk på gymnasiet. Fördelen med att fortsätta med samma språk på gymnasiet som i grundskolan är att kurserna i moderna språk från steg 3 och framåt ger meritpoäng. Det är extra poäng som höjer gymnasiebetyget när det är dags att söka till högskolestudier. Meritpoäng ökar alltså chanserna att komma in på drömutbildningen.

Undervisningen styrs av en kursplan för varje kurs. Kursplanen är en del av läroplanen, som utfärdas av regeringen. Den läroplan som skolan arbetar efter idag kom år 2011. Spanska ingår i ämnet moderna språk, tillsammans med exempelvis franska och tyska. Dessa språk har alltså samma kursplan.

Möjligheten att läsa spanska infördes i den svenska grundskolan så sent som 1994, i samband med införandet av en ny läroplan, Lpo 94. Spanska blev då grundskolans tredje moderna språk jämte franska och tyska.

Kursplan

Kursplanen är uppdelad i tre delar:

- **Syfte.** Här förklaras varför spanska finns som ämne i skolan. Här beskrivs också de ämnesförmågor eleverna ska få möjlighet att utveckla.
- **Centralt innehåll.** Det innehåll undervisningen ska ha.
- **Kunskapskrav.** Hur elevernas kunskaper bedöms.

Kursplanerna i moderna språk lyfter fram att språk är människans viktigaste redskap för att tänka, kommunicera med andra och för att själv lära. Genom att studera språk vidgas elevernas syn på omvärlden och de får en ökad förståelse för att människor lever på olika sätt. Kunskaper i språk ger dessutom eleverna möjlighet till nya kontakter och tillgång till ett internationellt studie- och arbetsliv.

Kursplanerna i moderna språk för grundskolan och gymnasiet är mycket lika, men innehållet fördjupas efter hand och svårighetsgraden ökar. I steg 1 på gymnasiet räcker det till exempel att eleverna kan tala och skriva enstaka ord och fraser, medan de i steg 2 ska kunna uttrycka sig i hela meningar.

Ämnesförmågorna för spanska

Genom undervisningen i spanska ska eleverna få möjlighet att utveckla ett antal förmågor:

- Läsa: olika slags texter.
- Höra: förstå innehållet i talat språk.
- Skriva: olika slags texter.
- Tala: formulera sig och kommunicera på spanska i olika situationer.
- Anpassa sitt språk efter olika syften, mottagare och sammanhang.
- Använda språkliga strategier för att förstå och göra sig förstådda. Se exempel i rutan.
- Reflektera över livsvillkor, samhällsfrågor och kultur i de länder där spanska talas.

Ett exempel på språkliga strategier är när man läser en spansk text och försöker förstå den med hjälp av bilder, rubriker och de ord man känner igen i texten. Om man tar hjälp av sammanhanget behöver man inte kunna vartenda ord i en text för att ändå förstå innehållet.

Centralt innehåll

Det centrala innehållet består av tre delar:

- **Kommunikationens innehåll.** Det eleverna pratar om, lyssnar till samt läser och skriver om. Undervisningen ska handla om ämnen som eleverna känner till, till exempel vardagliga situationer, elevernas åsikter och deras intressen och erfarenheter. Undervisningen ska även ta upp vardagsliv och kultur i länder där spanska talas.
- **Läsa och höra.** Eleverna ska lära sig att förstå både när de läser och hör exempelvis information, instruktioner, beskrivningar, berättelser och dialoger. För att öka sin förståelse får eleverna möjlighet att utveckla olika språkliga strategier.
- **Skriva, tala och samtala.** Eleverna ska få lära sig att skriva olika typer av texter, till exempel berättelser, beskrivningar och meddelanden. De ska även få göra presentationer och delta i samtal och diskussioner. För att underlätta kommunikationen ska de få lära sig kommunikativa strategier. Se exempel i rutan.

Exempel på kommunikativa strategier är att kunna ställa frågor eller göra omformuleringar för att hålla igång ett samtal. Ett annat exempel är att kunna artighetsfraser och andra fasta uttryck när man skriver ett e-mail eller pratar med någon, för att kommunikationen ska flyta på bättre.

Kunskapskrav

Kursplanen beskriver vilka kunskapskrav som ställs för de olika betygen E, C och A. Kraven handlar framför allt om språkfärdigheterna läsa, höra, skriva och tala.

För att nå exempelvis betyget C krävs att samtliga kunskapskrav är uppfyllda på minst C-nivå. Betyget D innebär att alla kunskapskrav för E och till stor del kunskapskraven för C är uppfyllda.

Kunskapskravet läsa och höra

I slutet av åk 9 ska eleverna kunna:

- Förstå det viktigaste innehållet i tydligt och enkelt språk när det talas i långsamt tempo.
- Läsa korta, enkla texter om vardagliga och välbekanta ämnen.
- Visa att de förstår en text genom att berätta om innehållet eller svara på frågor om den. De ska också kunna agera utifrån textens innehåll, till exempel genom att följa instruktioner.
- Använda sig av någon strategi när de lyssnar och läser.
- Använda texter och talat språk från olika medier, till exempel tidningar eller film, när de skriver egna texter eller i muntliga situationer.

I steg 1 på gymnasiet ska eleverna kunna:

- Förstå det viktigaste innehållet i tydligt och enkelt språk när det talas i långsamt tempo.
- Läsa korta, enkla texter om vardagliga och välbekanta ämnen.
- Visa att de förstår en text genom att berätta om innehållet eller svara på frågor om den. De ska också kunna agera utifrån textens innehåll, till exempel genom att följa instruktioner.
- Använda sig av någon strategi när de lyssnar och läser.
- Använda texter och talat språk från olika medier, till exempel tidningar eller film, när de skriver egna texter eller i muntliga situationer.

I steg 3 på gymnasiet ska eleverna kunna:

- Förstå det viktigaste innehållet och tydliga detaljer, både i talat språk i lugnt tempo och i enkla texter.
- Visa att de förstår en text genom att berätta om innehållet, svara på frågor om den eller på något annat sätt kommentera texten. De ska också kunna agera utifrån textens innehåll, till exempel genom att följa instruktioner.
- Använda sig av någon strategi när de lyssnar och läser.
- Använda texter och talat språk från olika medier, till exempel tidningar eller film, när de skriver egna texter eller i muntliga situationer.

Kunskapskravet skriva, tala och samtala

I slutet av åk 9 ska eleverna kunna:

- Tala och skriva enkelt och begripligt med enstaka ord och fraser.
- Inom ramen för språkval förväntas eleverna kunna tala och skriva med hela meningar och fraser.
- Bearbeta och göra enstaka enkla förbättringar av till exempel egna texter eller presentationer.
- Använda sig av någon kommunikativ strategi.

I steg 1 på gymnasiet ska eleverna kunna:

- Tala och skriva enkelt och begripligt med enstaka ord och fraser.
- Bearbeta och göra enstaka enkla förbättringar av till exempel egna texter eller presentationer.
- Använda sig av någon kommunikativ strategi.

I steg 3 på gymnasiet ska eleverna kunna:

- Tala och skriva enkelt, begripligt och till viss del sammanhängande. Sammanhängande text eller tal innebär flera meningar efter varandra som hänger ihop med varandra. Sambandet mellan meningarna visas ofta med hjälp av ord som *men*, *och*, *därför* och *eftersom*.
- Bearbeta och göra enkla förbättringar av till exempel egna texter eller presentationer.
- Använda strategier för att förbättra kommunikationen och för att lösa problem som kan uppstå i exempelvis ett samtal på ett främmande språk.

Kunskapskravet reflektera över livsvillkor, samhällsfrågor och kultur i länder där spanska talas**I slutet av åk 9** ska eleverna kunna:

- Kommentera vardagsliv och kultur i spansktalande länder och jämföra med egna erfarenheter och kunskaper i enkel eller mycket enkel form. I enkel form innebär att eleverna använder ett grundläggande ordförråd och enkla fraser.

I steg 1 på gymnasiet ska eleverna kunna:

- Kommentera vardagsliv och kultur i spansktalande länder och jämföra med egna erfarenheter och kunskaper i enkel form. I enkel form innebär att eleverna använder ett grundläggande ordförråd och enkla fraser.

I steg 3 på gymnasiet ska eleverna kunna:

- Diskutera vardagsliv, samhällsfrågor och kultur i spansktalande länder och jämföra med egna erfarenheter och kunskaper i enkel form, det vill säga med ett grundläggande ordförråd och enkla fraser.

För den som är intresserad av att läsa vidare om kunskapskraven för de olika betygsstegen finns mer information på Skolverkets hemsida. Under rubriken "Läroplan, ämnen & kurser" väljer du "Grundskola" eller "Gymnasieskola" och därefter "Moderna språk".

Hur lyckas man med att lära sig språk?

Att lyckas med att lära sig språk handlar inte bara om att ha språköra eller att ha lätt för att minnas глосor. Att lära sig språk handlar också om motivation, inställning och att vara aktiv i det egna lärandet. I Skolverkets text "Om strategier i engelska och moderna språk" (2012) berättar Lena Börjesson att språkforsningen på senare år har lyft fram begreppet strategier. Det handlar om vägar för att lära sig språk och hur man använder språket. Strategier betonas även i kursplanerna för språk.

Börjesson beskriver en rad karakteristiska drag som enligt forskningen är mycket positiva vid språkinlärning:

- Att tro på att man kan lära sig.
- Att känna sig motiverad.
- Att veta varför man vill lära sig språket.
- Att inte vara rädd för att göra misstag.
- Att våga ta risker.
- Att vara bra på att gissa.
- Att kunna se mönster i språket.
- Att vara positivt inställd till språket och dess kultur.
- Att söka efter tillfällen att öva språket.
- Att vilja ta ett visst ansvar för sitt eget lärande.

Börjesson påpekar att det är få språkelever som har alla dessa drag på en gång, men att de kan tränas upp, bland annat i språkundervisningen. Många av de strategier som tas upp i den här boken utgår från dragen ovan.

SPANSKAN I VÄRLDEN

Spanska är världens näst största språk, efter mandarin. Hela 468 miljoner människor har spanska som modersmål och det räknas därmed som ett världsspråk.

Spanskan är ett romanskt språk som härstammar från latinet, och är bland annat släkt med franskan, italienskan, rumänskan och portugisiskan. Den största delen av ordförrådet kommer naturligtvis från latinet, men spanskan har även influerats av andra språk. Språket har många lånord från bland annat arabiskan, engelskan, grekiskan och de germaniska språken. Till exempel kommer spanskans ord för oliv, *aceituna*, från arabiskan.

Spanska heter *español* på spanska, men även termen *castellano* (kastilianska) används om språket spanska, framför allt i Sydamerika. I Spanien används termen främst för att skilja mellan den spanska som talas i hela landet, alltså kastilianska, och Spaniens övriga officiella språk, som är katalanska, galiciska och baskiska.

Katalanska, som talas i Katalonien, och galiciska, som talas i Galicien i nordvästra Spanien, är båda romanska språk och har en hel del likheter med spanskan. Baskiskan, som talas i den nordliga regionen Baskien, tillhör dock ingen språkfamilj som man känner till. Språket, som baskerna själva kallar *euskara*, liknar inget annat nu levande språk i världen.

Spanska talas i Spanien och i stora delar av Latinamerika, det vill säga Sydamerika, Centralamerika och Mexiko. Det spanska språket kom till Amerika under den spanska koloniseringen som inleddes i början av 1500-talet. Vid sidan av spanska talas här många indianspråk, till exempel quechua, nahuatl (aztekiska) och guaraní. Ursprungsbefolkningens språk har influerat spanskan och gett upphov till lånord som *chocolate* (choklad), *tomate* (tomat) och *llama* (lama).

Spanska talas även i Ekvatorialguinea i Afrika och är ett av landets officiella språk, tillsammans med franska och portugisiska. Anledningen till att spanska talas där är att Ekvatorialguinea var en spansk koloni från mitten av 1700-talet och fram till mitten av 1900-talet.

I och med den kraftiga migrationen från Latinamerika till USA talar dessutom cirka 15 procent av den amerikanska befolkningen spanska. Drygt 40 miljoner invånare i USA har spanska som förstaspråk, vilket gör språket till landets näst största.

Invånarna i de olika länderna förstår varandra och kan utan problem kommunicera, men det finns trots allt en del skillnader i ordförråd, uttal och grammatik. Det kan jämföras med hur brittisk och amerikansk engelska skiljer sig åt i vissa fall.

Vi ska titta närmare på de skillnader som finns mellan spanskan i Spanien och den spanska som talas i Latinamerika. Det är viktigt att komma ihåg att ingen variant av spanska är mer rätt eller mer korrekt än någon annan.

Ordförråd

De allra flesta spanska ord är gemensamma för de spansktalande länderna. Dock finns det en del ord som skiljer sig åt. Här kommer några vanliga ord där det finns skillnader:

	Spanien	Latinamerika
bil	coche	carro, auto
banan	plátano	plátano, banana
dator	ordenador	computadora, computador
juice	zumo	jugo
lägenhet	piso	departamento, apartamento
mobiltelefon	teléfono móvil	celular
pengar	dinero	plata
potatis	patata	papa, patata

Uttal

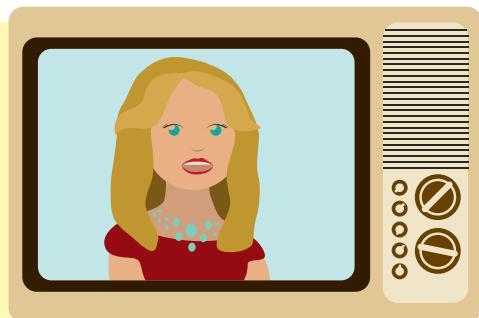
Läspljudet i spanska ord såsom *cerveza* (öl) är allmänt känt. Men det är faktiskt bara spanjorerna som använder läspljudet för att uttala bokstaven z och bokstaven c framför vokalerna e, i och y. I den latinamerikanska spanskan uttalas z och c med ett vanligt s-ljud.

Det finns även uttalsskillnader mellan de latinamerikanska länderna, och mellan olika dialekter inom Spanien, på samma sätt som det finns skillnader mellan våra svenska dialekter. I många delar av Latinamerika, samt i Andalusien i södra Spanien, sväljer man till exempel vissa bokstäver och stavelseer. En Madridbo skulle uttala frasen *hemos hablado* (vi har pratat) som [emos ablado], medan en andalusier skulle säga [emo ablao].

Argentinsk spanska har ett uttal som påminner om italienskan. Ett annat karaktärsdrag är att argentinarna uttalar j-ljudet som ett mjukt sh-ljud.

Ett sätt att få höra olika spanska accenter är genom film och tv. I Latinamerika är telenovelas oerhört populära. En telenovela är en tv-serie eller såpopera som sänds flera dagar i veckan under ett halvår eller ett år. Serierna är fulla av vackra skådespelare och dramatiska scener. Intrigerna kretsar kring allt från oväntade graviditeter och plötsligt uppdykande onda tvillingar till svek och mord. Några av de största producenterna av telenovelas är Brasilien, Mexiko, Chile, Argentina, Venezuela och Colombia.

Den mexikanska telenovelan "María la del Barrio" är en av världens mest populära och framgångsrika serier. Den har sänts i mer än 180 länder. Telenovelan "Betty la fea" har efter stor framgång i hemlandet Colombia sålts till många andra länder, däribland USA, vars version av serien, "Ugly Betty", producerats av Salma Hayek.

Grammatik

Även i grammatiken kan man se en del skillnader mellan den spanska och den latinamerikanska spanskan.

- *Ustedes* eller *vosotros*?
 - I Spanien finns det två former för att säga "ni" till flera personer:
 - *Vosotros* används för att tilltala flera personer man känner, eller personer i samma ålder. Det är ett informellt tilltal som motsvarar svenska sättet att du.
 - *Ustedes* används främst för att tilltala flera personer man inte känner, särskilt om dessa är äldre. Det är ett mer formellt sätt och motsvarar svenska sättet att nia.
 - I Latinamerika används däremot inte *vosotros* överhuvudtaget, utan *ustedes* används i båda fallen.
- *Tú* eller *vos*? En annan grammatisk skillnad är att i flera länder i Latinamerika, såsom Argentina, Paraguay och Uruguay, översätts "du" med *vos*, medan "du" i Spanien heter *tú*.
- I en del länder i Latinamerika används **preteritum** istället för **perfekt**. *He comprado pan* (Jag har köpt bröd) > *Compré pan* (Jag köpte bröd). Mer om preteritum och perfekt kan du läsa i avsnittet om verb.

GRAMMATIK

Grammatik handlar om hur ett språk är uppbyggt, hur orddelar kombineras för att bilda ord och hur dessa i sin tur sätts ihop för att skapa fraser och meningar. När man ska lära sig ett främmande språk är grammatik ett viktigt och användbart verktyg.

Substantiv

Substantiv är ord som vi på svenska kan sätta *en*, *ett* eller *flera* framför. Det kan vara personer, saker, känslor eller tillstånd.

De spanska substantiven delas in i **maskulina** och **feminina** substantiv (substantivets genus). Det är viktigt att veta vilken grupp substantivet tillhör för att kunna sätta substantivet i bestämd form, alltså **båten** eller **tåget**. Vi behöver också veta substantivets genus för att sätta en/ett framför eller för att böja adjektivet rätt. Mer om adjektiv kommer lite längre fram.

Genus (maskulina eller feminina substantiv)

Hur vet man om ett substantiv är maskulint eller feminint? Det finns vissa regler:

- En användbar regel för att veta vilken grupp ett spanskt substantiv tillhör är att de maskulina orden ofta slutar på **-o**, medan de feminina orden ofta slutar på **-a**.
libro (bok) är maskulint *casa* (hus) är feminint

Besvärligt nog finns det en del vanliga substantiv som slutar på **-a**, men som ändå är maskulina, till exempel *día* (dag), *mapa* (karta) och *programa* (program). På samma sätt finns det några ord som slutar på **-o**, men som ändå är feminina, till exempel *foto* (foto), *radio* (radio) och *mano* (hand).

- En annan regel är att de flesta ord som slutar på **-ión**, till exempel *habitación* (rum) och *religión* (religion) är feminina.
- Ord som slutar på **-dad**, till exempel *ciudad* (stad) och *nacionalidad* (nationalitet) är vanligtvis feminina.
- Ord som slutar på **-ista** kan vara både maskulina och feminina. *El periodista* är till exempel en manlig journalist, medan *la periodista* är en kvinnlig. Samma sak gäller för *turista* (turist) och *artista* (artist, konstnär).

Men i många fall går det inte att se på ordet vilken grupp det tillhör, utan man behöver lära sig det utan- till eller titta i ett lexikon.

Plural (flertal)

För att bilda **plural**, alltså flertal, läggs -s eller -es på slutet av substantivet.

- Om substantivet slutar på en vokal > -s
 - chico (kille) > **chicos** (killar)
 - día (dag) > **días** (dagar)
- Om substantivet slutar på en konsonant > -es
 - color (färg) > **colores** (färger)

Spanskans **vokaler** är: a, o, u, e, i och y.

Spanskans **konsonanter** är: b, c, d, f, g, h, j, k, l, m, n, ñ, p, q, r, s, t, v, w, x och z.

Obestämd form och obestämd artikel

Obestämd form innebär att vi i svenska sätter artiklarna "en", "ett" eller "några" framför ett substantiv.

- De obestämda artiklarna i singular heter på spanska *un* (en/ett före ett maskulint ord) och *una* (en/ett före ett feminint ord).
- I plural heter de *unos* (några framför ett maskulint ord) och *unas* (några framför ett feminint ord).

maskulina ord

un chico	en kille
un tren	ett tåg

feminina ord

una chica	en tjejer
una ciudad	en stad
unas chicas	några tjejer
unas ciudades	några städer

Bestämd form och bestämd artikel

I svenska visar vi bestämd form med hjälp av en ändelse i slutet av ordet:

flicka > flicka n	tåg > tåg et
flickor > flickor na	tåg > tåg en

I spanskan visas istället bestämd form med hjälp av artiklar framför substantivet.

- De bestämda artiklarna i singular heter på spanska *el* (framför ett maskulint ord) och *la* (framför ett feminint ord).
- I plural heter de *los* (framför ett maskulint ord) och *las* (framför ett feminint ord).

maskulina ord

el chico killen
el tren tåget

los chicos killarna
los trenes tågen

feminina ord

la chica tjejer
la ciudad staden

las chicas tjejerna
las ciudades städerna

Genitiv

Genitiv visar ägande eller tillhörighet. På svenska uttrycks genitiv genom att ett -s läggs till på slutet av substantivet eller namnet, till exempel Elin**s** dator eller Sveriges**s** huvudstad. På spanska bildas istället genitiv med ordet **de** (av). Vi kan jämföra det med engelskans *of*-genitiv (*the capital of Sweden*).

Såhär ser genitiv ut på spanska:

el ordenador de Elin	Elin's dator
la capital de Suecia	Sveriges huvudstad
el libro de la chica	tjejer's book
el perro del* chico	killen's dog

***de + el = del**

Verb

Verb är ord som beskriver något man **gör** eller något som **händer**. Det spanska verbsystemet är helt annorlunda uppbyggt än det svenska. På svenska säger vi:

- Jag talar.
- Maria talar.
- Vi talar.

Verbet ändras inte, utan ser likadant ut oavsett vem det är som gör något.

I spanskan däremot måste man böja verbet, alltså anpassa det, efter den person som utför handlingen:

- Hablo (jag talar).
- Maria habla (Maria talar).
- Hablamos (vi talar).

Man behöver oftast inte sätta ut något personligt pronomen, det vill säga ord som jag, du eller vi, eftersom det syns på böjningen i slutet av verbet vem det är som utför handlingen. Finns det däremot ett namn, till exempel Maria, ska det stå med. Du kan läsa mer om pronomen i avsnittet om pronomen.

I spanskan finns det regelbundna och oregelbundna verb.

Regelbundna verb

De regelbundna verben delas in i tre grupper beroende på vad de slutar på i infinitiv (grundform):

1. ar-verb	hablar (tala, prata)
2. er-verb	beber (dricka)
3. ir-verb	subir (gå upp, åka upp)

Alla regelbundna ar-verb böjs på ett och samma sätt, alla regelbundna er-verb böjs på sitt vis och så vidare.

De regelbundna verben består av en stam och en ändelse. Stammen är det som blir kvar när vi tar bort -ar, -er eller -ir. Ändelsen ändras när verbet böjs efter person eller tidsform, medan stammen alltid förblir densamma.

HABL -AR
stam ändelse

BEB -ER
stam ändelse

SUB -IR
stam ändelse

Oregelbundna verb

Flera av de vanligaste verben är oregelbundna, till exempel *tener* (ha) och *ser* (vara). De följer inte alls de regelbundna verbens mönster, utan man måste lära sig hur de böjs.

Presens (nutid)

Presens används för att beskriva vad som händer i nutid, till exempel "jag spelar golf", och för att uttrycka faktum, till exempel "jorden är rund". På både svenska och spanska kan presens även användas för att beskriva vad som ska hända i framtiden: "Vi åker till Madrid nästa vecka."

Regelbundna verb i presens

ar-verb

I verbet *cantar* (sjunga) är *cant* stammen och sedan läggs böjningen på. Eftersom man inte behöver sätta ut ett pronomen på spanska står de inom parentes.

(yo)	canto	jag sjunger
(tú)	cantas	du sjunger
(él, ella, usted)	canta	han, hon, den, det, Ni sjunger
(nosotros, nosotras)	cantamos	vi sjunger
(vosotros, vosotras)	cantáis	ni sjunger
(ellos, ellas, ustedes)	cantan	de, Ni sjunger

EXEMPEL

Cantas muy bien.	Du sjunger mycket bra.
Los niños cantan villancicos.	Barnen sjunger julånger.

Ar-verben är den största verbgruppen. Några **vanliga ar-verb**, som alla böjs på samma sätt:

bailar	dansa
comprar	köpa
desayunar	äta frukost
entrenar	träna
escuchar	lyssna
estudiar	studera, läsa
hablar	tala, prata
llevar	ha på sig (om kläder), ta med sig
preguntar	fråga
tomar	ta
trabajar	arbeta
viajar	resa

EXEMPEL

¿Compráis pan?	Köper ni bröd?
Mi hermana trabaja de niñera.	Min syster arbetar som barnflicka.

er-verb

I verbet *comer* (äta) är *com* stammen och sedan läggs böjningen på.

(yo)	com<u>o</u>	jag äter
(tú)	comes	du äter
(él, ella, usted)	come<u>e</u>	han, hon, den, det, Ni äter
(nosotros, nosotras)	com<u>emos</u>	vi äter
(vosotros, vosotras)	com<u>éis</u>	ni äter
(ellos, ellas, ustedes)	com<u>en</u>	de, Ni äter

EXEMPEL

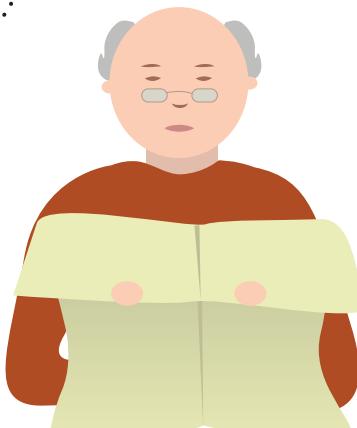
No como carne.	Jag äter inte kött.
Siempre comemos juntos.	Vi äter alltid tillsammans.

Några **vanliga er-verb** som böjs på samma sätt som *comer*:

aprender	lära sig
beber	dricka
correr	springa
leer	läsa
responder	svara
vender	sälja

EXEMPEL

Los estudiantes aprenden inglés.	Studenterna lär sig engelska.
Mi abuelo lee el periódico.	Min morfar/farfar läser tidningen.

ir-verb

I verbet *vivir* (bo, leva) är *viv* stammen och sedan läggs böjningen på.

(yo)	<i>viv<u>o</u></i>	jag bor, lever
(tú)	<i>vive<u>s</u></i>	du bor, lever
(él, ella, usted)	<i>vive<u>e</u></i>	han, hon, den, det, Ni bor, lever
(nosotros, nosotras)	<i>viv<u>imos</u></i>	vi bor, lever
(vosotros, vosotras)	<i>viv<u>ís</u></i>	ni bor, lever
(ellos, ellas, ustedes)	<i>vive<u>n</u></i>	de, Ni bor, lever

Som du ser är böjningarna för er-verb och ir-verb väldigt lika. De skiljer sig bara åt i vi- och ni-form.

EXEMPEL

Vivo en Estocolmo. Jag bor i Stockholm.

Y tú, ¿dónde **vives**? Och var bor du?

Några **vanliga ir-verb** som böjs på samma sätt som *vivir*:

abrir	öppna
describir	beskriva
descubrir	upptäcka
escribir	skriva
recibir	få, ta emot
subir	gå upp, åka upp

EXEMPEL

Escribimos un e-mail. Vi skriver ett e-mail.

Suben las escaleras. De går upp för trapporna.

Oregelbundna verb i presens

Här kommer några vanliga verb som böjs på ett oregelbundet sätt. Ibland är det bara jag-formen som böjs oregelbundet, medan resten av formerna följer det vanliga mönstret. I andra fall är alla former oregelbundna.

decir (säga)

(yo)	digo	jag säger
(tú)	dices	du säger
(él, ella, usted)	dice	han, hon, den, det, Ni säger
(nosotros, nosotras)	decimos	vi säger
(vosotros, vosotras)	decís	ni säger
(ellos, ellas, ustedes)	dicen	de, Ni säger

estar (vara, befinna sig)

(yo)	estoy	jag är, befinner mig
(tú)	estás	du är, befinner dig
(él, ella, usted)	está	han, hon, den, det, Ni är, befinner sig (Er)
(nosotros, nosotras)	estamos	vi är, befinner oss
(vosotros, vosotras)	estáis	ni är, befinner er
(ellos, ellas, ustedes)	están	de, Ni är, befinner sig (Er)

hacer (göra)

(yo)	hago	jag gör
(tú)	haces	du gör
(él, ella, usted)	hace	han, hon, den, det, Ni gör
(nosotros, nosotras)	hacemos	vi gör
(vosotros, vosotras)	hacéis	ni gör
(ellos, ellas, ustedes)	hacen	de, Ni gör

ir (gå, åka)

(yo)	voy	jag går, åker
(tú)	vas	du går, åker
(él, ella, usted)	va	han, hon, den, det, Ni går, åker
(nosotros, nosotras)	vamos	vi går, åker
(vosotros, vosotras)	vais	ni går, åker
(ellos, ellas, ustedes)	van	de, Ni går, åker

ser (vara)

(yo)	soy	jag är
(tú)	eres	du är
(él, ella, usted)	es	han, hon, den, det, Ni är
(nosotros, nosotras)	somos	vi är
(vosotros, vosotras)	sois	ni är
(ellos, ellas, ustedes)	son	de, Ni är

tener (ha)

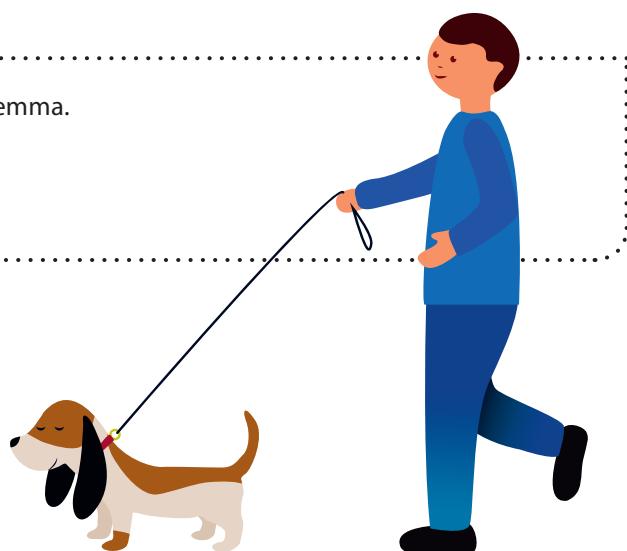
(yo)	tengo	jag har
(tú)	tienes	du har
(él, ella, usted)	tiene	han, hon, den, det, Ni har
(nosotros, nosotras)	tenemos	vi har
(vosotros, vosotras)	tenéis	ni har
(ellos, ellas, ustedes)	tienen	de, Ni har

venir (komma)

(yo)	vengo	jag kommer
(tú)	vienes	du kommer
(él, ella, usted)	viene	han, hon, den, det, Ni kommer
(nosotros, nosotras)	venimos	vi kommer
(vosotros, vosotras)	venís	ni kommer
(ellos, ellas, ustedes)	vienen	de, Ni kommer

EXEMPEL

- Arvid **está** en casa.
Hacemos los deberes.
Son de Dinamarca.
Tengo un perro.
- Arvid är (befinner sig) hemma.
Vi gör läxorna.
De är från Danmark.
Jag har en hund.

Verb med diftong

En diftong betyder att en vokal byts ut mot två olika vokaler. Verb med diftong följer det regelbundna mönstret med ändelser, men ändras lite i stammen när man böjer det. Det är vokalen som betoningen ligger på som förändras till en diftong. Så här ser det ut:

e > ie

entender (förstå)

(yo)	ent <i>ie</i> ndo	jag förstår
(tú)	ent <i>ie</i> ndes	du förstår
(él, ella, usted)	ent <i>ie</i> nde	han, hon, den, det, Ni förstår
(nosotros, nosotras)	entendemos	vi förstår
(vosotros, vosotras)	entendéis	ni förstår
(ellos, ellas, ustedes)	ent <i>ie</i> nden	de, Ni förstår

Det är bara i de tre formerna i singular och i den sista pluralformen som verbet får en diftong.

Vi- och ni-formerna följer det vanliga mönstret.

Fler verb som böjs på det här sättet:

cerrar stänga

empezar börja

pensar tänka, tycka

preferir föredra

querer vilja, vilja ha, älska

EXEMPEL

¿**Cierras** la puerta, por favor?

La clase **empieza** ahora.

Prefiero el helado de chocolate.

Stänger du dörren, är du snäll?

Lektionen börjar nu.

Jag föredrar chokladglass.

o > ue**poder** (kunna)

(yo)	p<u>ue</u>do	jag kan
(tú)	p<u>ue</u>des	du kan
(él, ella, usted)	p<u>ue</u>de	han, hon, den, det, Ni kan
(nosotros, nosotras)	podemos	vi kan
(vosotros, vosotras)	podéis	ni kan
(ellos, ellas, ustedes)	p<u>ue</u>den	de, Ni kan

Andra verb som böjs på det här sättet är:

contar	berätta
costar	kosta
dormir	sova
encontrar	hitta
soler	bruка
volver	återvända

I alla dessa verb byts **o** ut mot **ue** i samtliga former, utom i vi- och ni-formerna.**EXEMPEL**Las naranjas **cuestan** 0,8 euros por kilo. Apelsinerna kostar 0,8 euro kilot.Los fines de semana **duerme** mucho. Jag sover mycket på helgerna.**Volvemos** a casa. Vi går hem igen.

u > ue

Detta är en mer ovanlig diftong, men i verbet *jugar* (spela, leka) används den.

jugar (spela, leka)

(yo)	jue go	jag spelar, leker
(tú)	jue gas	du spelar, leker
(él, ella, usted)	jue ga	han, hon, den, det, Ni spelar, leker
(nosotros, nosotras)	jug amos	vi spelar, leker
(vosotros, vosotras)	jug áis	ni spelar, leker
(ellos, ellas, ustedes)	jue gan	de, Ni spelar, leker

Jugar använder man ofta ihop med **a**, och substantivet efter (alltså det man spelar) står i bestämd form.

EXEMPEL

Andrés juega al* tenis. Andrés spelar tennis.

Juego al fútbol. Jag spelar fotboll.

¿Juegas al ajedrez? Spelar du schack?

*a + el = **al**

I en **ordlista** eller ett **lexikon** brukar det stå (ie) eller (ue) efter verbet för att markera att det har diftong.

Reflexiva verb

Att ett verb är reflexivt betyder att någon gör något mot sig själv. "Tvätta sig" är till exempel ett reflexivt verb. I meningen "Jag tvättar mig" utsätter jag mig själv för en tvätt. I meningen "Jag tvättar bilen" är verbet ändå inte reflexivt, eftersom det är bilen som blir tvättad. Reflexiva verb följs alltid av ett reflexivt pronomen: mig, dig, sig, oss eller er.

Spanska reflexiva verb känner man igen på att de slutar på det reflexiva pronomenet -se i grundform, till exempel **lavarse** = tvätta sig. För att böja verbet tar man först bort -se och sätter ett reflexivt pronomen före verbet. Vilket pronomen man väljer beror på vem det är som utför handlingen. (Mer om reflexiva pronomen kan du läsa i avsnittet om pronomen.) Sedan böjer man verbet *lavar* precis som ett vanligt ar-verb:

lavarse (tvätta sig)

(yo)	me lavo	jag tvättar mig
(tú)	te lavas	du tvättar dig
(él, ella, usted)	se lava	han, hon, den, det, Ni tvättar sig (Er)
(nosotros, nosotras)	nos lavamos	vi tvättar oss
(vosotros, vosotras)	os laváis	ni tvättar er
(ellos, ellas, ustedes)	se lavan	de, Ni tvättar sig (Er)

Spankan har många reflexiva verb. Flera av dem är inte reflexiva i svenska. På spanska heter det till exempel *ducharse*, medan vi på svenska säger "duscha" och inte "duscha sig". Här kommer några **vanliga spanska reflexiva verb**, som alla böjs med hjälp av ett reflexivt pronomen:

acostarse (ue)	lägga sig
afeitarse	raka sig
despertarse (ie)	vakna
dormirse (ue)	somna
ducharse	duscha
levantarse	stiga upp
maquillarse	sminka sig
ponerse	ta på sig (om kläder)

EXEMPEL

Måns **se levanta** tarde.
Siempre **me ducho** por la mañana.

Måns stiger upp sent.
Jag duschar alltid på morgonen.

Kom ihåg att verben med (ie) eller (ue) efter sig får diftong i alla former utom vi och ni.

EXEMPEL

Siempre **me duermo** temprano.

Jag somnar alltid tidigt.

Se acuestan a las diez.

De går och lägger sig klockan tio.

¿A qué hora **te despertas** normalmente?

Vilken tid vaknar du vanligtvis?

Gerundium (pågående form)

Gerundium används för att uttrycka något som pågår. Det kan jämföras med engelskans *ing-form* (*I'm travelling to London*). På svenska uttrycker vi ofta gerundium genom att säga: "håller på att ..." eller "går/sitter/står och ..."

På spanska bildas gerundium med verbet *estar* (som böjs) och genom att man lägger på en ändelse på huvudverbets stam:

- för ar-verb blir ändelsen **-ando**
- för er-verb och ir-verb blir ändelsen **-iendo**

(yo)	estoy	}	cant ando
(tú)	estás		com iendo
(él, ella, usted)	está		viv iendo
(nosotros, nosotras)	estamos		
(vosotros, vosotras)	estáis		
(ellos, ellas, ustedes)	están		

EXEMPEL

Estamos preparando la comida.

Vi håller på att laga mat.

Están estudiando en la biblioteca.

De sitter och pluggar på biblioteket.

En este momento **estoy viviendo** en casa de un amigo.

Just nu bor jag hemma hos en kompis.

Futurum (framtid)

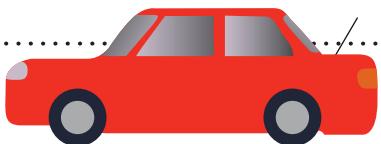
För att tala om vad man **ska göra** eller **kommer att göra** används *futurum*. På spanska bildas futurum med hjälp av verbet *ir* (som böjs i presens) + *a* + huvudverbet i grundform (böjs inte). Det finns ytterligare ett sätt att bilda futurum på i spanskan, men det här är det enklaste sättet.

(yo)	voy	}	+ a + verb i grundform
(tú)	vas		
(él, ella, usted)	va		
(nosotros, nosotras)	vamos		
(vosotros, vosotras)	vais		
(ellos, ellas, ustedes)	van		

EXEMPEL

- ¿Qué **vas a hacer** el fin de semana?
Voy a estar con mis amigos.
Vamos a alquilar un coche.

- Vad ska du göra i helgen?
Jag ska vara med mina kompisar.
Vi ska hyra en bil.

Futurum används ofta tillsammans med vissa **tidsuttryck**:

mañana

i morgon

pasado mañana

i övermorgon

la semana que viene / la próxima semana

nästa vecka

el mes que viene / el próximo mes

nästa månad

el año que viene / el próximo año

nästa år

en una semana / dentro de una semana

om en vecka

EXEMPEL

- Mañana** voy a ir a trabajar.

- I morgon ska jag gå och jobba.

- Vamos a estudiar historia **el próximo año**.

- Vi kommer att läsa historia nästa år.

Perfekt (dåtid)

För att tala om vad man **har gjort** används en form av dåtid som kallas *perfekt*. I svenska bildas perfekt med hjälpverbet *ha* och huvudverbet (som beskriver vad det är som har hänt eller gjorts): "Jag **har** (hjälpverb) **rest** (huvudverb) utomlands."

I spanskan bildas perfekt med hjälpverbet *haber* som böjs i presens och huvudverbet böjt i perfekt.

Huvudverbets böjning ser ut så här:

- ar-verb får ändelsen **-ado**:
 - hablar (tala) > habl**ado** (talat) estudiar (studera) > estudi**ado** (studerat)
- er-verb och ir-verb får ändelsen **-ido**
 - comer (äta) > com**ido** (ätit)
 - vivir (leva, bo) > viv**ido** (levt, bott)

haber (ha)

(yo)	he	}	+	habl ado
(tú)	has			com ido
(él, ella, usted)	ha			viv ido
(nosotros, nosotras)	hemos			
(vosotros, vosotras)	habéis			
(ellos, ellas, ustedes)	han			

EXEMPEL

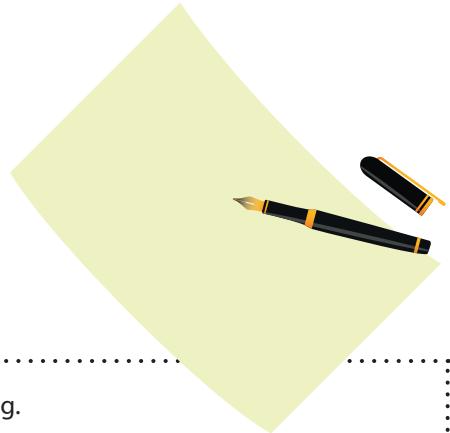
He trabajado en McDonald's. Jag har jobbat på McDonald's.

¿Has tenido un perro? Har du haft en hund?

Hemos vivido en Madrid. Vi har bott i Madrid.

De flesta verb böjs med -ado eller -ido i perfekt, men det finns några undantag där verbet får en oregelbunden böjning. De är ganska få, som tur är:

abrir (öppna)	>	abierto
decir (säga)	>	dicho
escribir (skriva)	>	escrito
hacer (göra)	>	hecho
morir (dö)	>	muerto
poner (sätta, ställa, lägga)	>	puesto
romper (ha sönder)	>	roto
ver (se)	>	visto
volver (återvända)	>	vuelto

EXEMPEL

He escrito una carta hoy.	Jag har skrivit ett brev idag.
Hemos visto una película interesante.	Vi har sett en intressant film.

Perfekt används ofta tillsammans med vissa **tidsuttryck**:

hoy	idag
esta mañana	i morse
esta tarde	i eftermiddags, i kväll
esta semana	den här veckan
este mes	den här månaden
este año	i år, det här året
últimamente	på senaste tiden
alguna vez	någon gång
nunca	aldrig
todavía	fortfarande
ya	redan

EXEMPEL

Esta semana hemos tenido muchos deberes.	Den här veckan har vi haft mycket läxor.
¿Has estado en Barcelona alguna vez ?	Har du varit i Barcelona någon gång?

Pluskvamperfekt (dåtid)

För att tala om vad man **hade gjort** används en form av dåtid som kallas *pluskvamperfekt*. I svenska bildas det med hjälpverbet *ha* i preteritum (dåtid) och huvudverbet (som beskriver vad det är som hade hänt eller hade gjorts): "Jag **hade** (hjälpverb) **varit** (huvudverb) på semester."

I spanskan bildas pluskvamperfekt med hjälpverbet *haber* som böjs i imperfekt och huvudverbet som böjs precis som i perfekt. Du kan läsa mer om imperfekt lite längre fram.

haber (ha) i imperfekt

(yo)	había
(tú)	habías
(él, ella, usted)	había
(nosotros, nosotras)	habíamos
(vosotros, vosotras)	habíais
(ellos, ellas, ustedes)	habían

Huvudverbets böjning ser ut såhär:

- ar-verb får ändelsen **-ado**:
 - hablar (tala) > **hablado** (talat), estudiar (studera) > **estudiado** (studerat)
- er-verb och ir-verb får ändelsen **-ido**
 - comer (äta) > **comido** (ätit)
 - vivir (leva, bo) > **vivido** (levt, bott)
- de oregelbundna verben böjs på precis samma sätt som i perfekt, till exempel escribir > **escrito**

EXEMPEL

Dijo que había estado de vacaciones.	Han saade att han hade varit på semester.
Ya habíamos visto la película.	Vi hade redan sett filmen.

Preteritum (dåtid)

Preteritum används för att berätta vad man **gjorde** eller vad som **hände**.

För att bilda preteritum på spanska tar man stammen och lägger på en preteritumändelse. Vilken ändelse man ska använda beror på om det handlar om ett ar-, er- eller ir-verb. Som vanligt beror det också på vem det är som utför handlingen.

Regelbundna verb i preteritum

ar-verb

hablar (tala)

(yo)	habl <u>é</u>	jag talade
(tú)	habl <u>aste</u>	du talade
(él, ella, usted)	habl <u>ó</u>	han, hon, den, det, Ni talade
(nosotros, nosotras)	habl <u>amos</u>	vi talade
(vosotros, vosotras)	habl <u>asteis</u>	ni talade
(ellos, ellas, ustedes)	habl <u>aron</u>	de, Ni talade

Vi-formen av ar-verb ser likadan ut i både presens (nutid) och preteritum. Här får sammanhanget avgöra om *hablamos* ska betyda "vi talar" eller "vi talade".

EXEMPEL

Hablé con mi madre.

Jag pratade med min mamma.

Ayer **hablamos** una hora por teléfono.

Igår talade vi på telefon i en timme.

er-verb i preteritum**comer** (äta)

(yo)	comí	jag åt
(tú)	comiste	du åt
(él, ella, usted)	comió	han, hon, den, det, Ni åt
(nosotros, nosotras)	comimos	vi åt
(vosotros, vosotras)	comisteis	ni åt
(ellos, ellas, ustedes)	comieron	de, Ni åt

EXEMPEL

El sábado pasado **comimos** en un restaurante.

Comí demasiado rápido.

Förra lördagen åt vi på restaurang.

Jag åt för snabbt.

ir-verb i preteritum**vivir** (bo, leva)

(yo)	viví	jag bodde, levde
(tú)	viviste	du bodde, levde
(él, ella, usted)	vivió	han, hon, den, det, Ni bodde, levde
(nosotros, nosotras)	vivimos	vi bodde, levde
(vosotros, vosotras)	vivisteis	ni bodde, levde
(ellos, ellas, ustedes)	vivieron	de, Ni bodde, levde

Vi-formen av ir-verb ser likadan ut i både presens (nutid) och preteritum. Här får sammanhanget avgöra om **vivimos** ska betyda "vi bor" eller "vi bodde".

Som du ser har er-verb och ir-verb samma ändelser.

EXEMPEL

Viví un año en Uppsala. Jag bodde ett år i Uppsala.

Vivimos medio año en Sevilla. Vi bodde ett halvår i Sevilla.

Oregelbundna verb i preteritum

Många av de vanligaste verben är oregelbundna i preteritum, precis som i presens. Här kommer några exempel. Fler verb i preteritum finns i avsnittet "Översikt verb".

ir (gå, åka)

(yo)	fui	jag gick, åkte
(tú)	fuiste	du gick, åkte
(él, ella, usted)	fue	han, hon, den, det, Ni gick, åkte
(nosotros, nosotras)	fuimos	vi gick, åkte
(vosotros, vosotras)	fuisteis	ni gick, åkte
(ellos, ellas, ustedes)	fueron	de, Ni gick, åkte

ser (vara)

(yo)	fui	jag var
(tú)	fuiste	du var
(él, ella, usted)	fue	han, hon, den, det, Ni var
(nosotros, nosotras)	fuimos	vi var
(vosotros, vosotras)	fuisteis	ni var
(ellos, ellas, ustedes)	fueron	de, Ni var

Verben *ir* och *ser* har, som du ser, samma former i preteritum.

tener (ha)

(yo)	tuve	jag hade
(tú)	tuviste	du hade
(él, ella, usted)	tuvo	han, hon, den, det, Ni hade
(nosotros, nosotras)	tuvimos	vi hade
(vosotros, vosotras)	tuvisteis	ni hade
(ellos, ellas, ustedes)	tuvieron	de, Ni hade

Tener i preteritum kan också betyda "fick".

estar (vara, befinna sig)

(yo)	estuve	jag var (befann mig)
(tú)	estuviste	du var
(él, ella, usted)	estuvo	han, hon, den, det, Ni var
(nosotros, nosotras)	estuvimos	vi var
(vosotros, vosotras)	estuvisteis	ni var
(ellos, ellas, ustedes)	estuvieron	de, Ni var

Preteritumformerna för verben *tener* och *estar* är väldigt lika varandra. Det är bara es- som skiljer dem åt.

EXEMPEL

Fuimos a Tailandia en las vacaciones.

Vi åkte till Thailand på semestern.

Para mi cumpleaños tuve una bicicleta.

På min födelsedag fick jag en cykel.

Preteritum används ofta tillsammans med vissa **tidsuttryck**:

ayer	igår
anteayer	i förra året
anoche	igår kväll, igår natt, i natt
ayer por la mañana	igår på morgonen
ayer por la tarde	igår eftermiddag
ayer por la noche	igår kväll
la semana pasada	förra veckan
el mes pasado	förra månaden
el año pasado	förra året
hace diez años	för tio år sedan
en 1939	år 1939

EXEMPEL

Ayer por la noche fuimos al cine.

Igår kväll gick vi på bio.

En 1939 terminó la Guerra Civil Española.

År 1939 slutade det spanska inbördeskriget.

Det spanska inbördeskriget startade år 1936 med nationalisternas planerade militärkupp mot den folkvalda regeringen. Under tre år stred regeringssidan mot nationalisterna. Regeringssidan bestod av vänstersinnade republikaner, socialister och kommunister. Den stöddes även av Sovjetunionen och internationella brigaden, som bestod av omkring 40 000 utländska frivilliga soldater, varav cirka 500 var svenskar. Nationalisterna leddes av general Francisco Franco och fick under kriget stöd av både nazisterna i Tyskland och det fascistiska Italien.

Efter tre år av blodiga strider och hundratusentals dödsoffer upphörde kriget 1939. Francos sida stod som segrare och Spanien blev en diktatur. Francos styre varade i över 30 år ända fram till hans död 1975. Det blev startskottet för Spaniens utveckling mot att åter bli en demokrati.

Imperfekt (dåtid)

För att berätta vad man **gjorde** eller vad som **hände** kan man även använda imperfekt. Mer om skillnaden mellan preteritum och imperfekt kommer i delen "Att välja mellan preteritum och imperfekt".

Imperfekt bildas genom att en imperfektiändelse läggs på verbets stam. Ar-verbena böjs på ett sätt, medan er- och ir-verb böjs på ett och samma sätt. Man behöver alltså bara lära sig två typer av imperfektböjning av regelbundna verb.

Regelbundna verb i imperfekt

ar-verb i imperfekt

hablar (tala)

(yo)	habl <u>aba</u>	jag talade
(tú)	habl <u>abas</u>	du talade
(él, ella, usted)	habl <u>aba</u>	han, hon, den, det, Ni talade
(nosotros, nosotras)	habl <u>ábamos</u>	vi talade
(vosotros, vosotras)	habl <u>abais</u>	ni talade
(ellos, ellas, ustedes)	habl <u>aban</u>	de, Ni talade

EXEMPEL

Ella **hablaba** cuatro idiomas perfectamente.

Siempre se **hablaban** por teléfono.

Hon talade fyra språk helt perfekt.

De pratade alltid med varandra på telefon.

er-verb i imperfekt**comer** (äta)

(yo)	com <u>í</u> a	jag åt
(tú)	com <u>í</u> as	du åt
(él, ella, usted)	com <u>í</u> a	han, hon, den, det, Ni åt
(nosotros, nosotras)	com <u>í</u> amos	vi åt
(vosotros, vosotras)	com <u>í</u> ais	ni åt
(ellos, ellas, ustedes)	com <u>í</u> an	de, Ni åt

EXEMPELSamuel dijo que no **comía** carne.

Samuel sa att han inte åt kött.

Cristina no **comía** gluten.

Cristina åt inte gluten.

ir-verb i imperfekt**vivir** (bo, leva)

(yo)	viv <u>í</u> a	jag bodde, levde
(tú)	viv <u>í</u> as	du bodde, levde
(él, ella, usted)	viv <u>í</u> a	han, hon, den, det, Ni bodde, levde
(nosotros, nosotras)	viv <u>í</u> amos	vi bodde, levde
(vosotros, vosotras)	viv <u>í</u> ais	ni bodde, levde
(ellos, ellas, ustedes)	viv <u>í</u> an	de, Ni bodde, levde

Som du ser är formerna för första och tredje person singular helt identiska i imperfekt.

EXEMPEL

Vivíamos en una casa grande. Vi bodde i ett stort hus.

De niña vivía en el campo. När jag var barn bodde jag på landet.

Här vet man egentligen inte om det var "jag", "han" eller "hon" som bodde på landet, eftersom formen i imperfekt är densamma för alla dessa personer. För att förtydliga skulle man kunna sätta ut ett personligt pronomen, till exempel yo eller él. Annars är det sammanhanget som får avgöra.

Oregelbundna verb i imperfekt

Det finns oregelbundna verb även i imperfekt. Som tur är, är dessa bara tre: *ir*, *ser* och *ver*.

ir (gå, åka)

(yo)	iba	jag gick, åkte
(tú)	ibas	du gick, åkte
(él, ella, usted)	iba	han, hon, den, det, Ni gick, åkte
(nosotros, nosotras)	íbamos	vi gick, åkte
(vosotros, vosotras)	ibaís	ni gick, åkte
(ellos, ellas, ustedes)	iban	de, Ni gick, åkte

ser (vara)

(yo)	era	jag var
(tú)	eras	du var
(él, ella, usted)	era	han, hon, den, det, Ni var
(nosotros, nosotras)	éramos	vi var
(vosotros, vosotras)	erais	ni var
(ellos, ellas, ustedes)	eran	de, Ni var

ver (se)

(yo)	veía	jag såg
(tú)	veías	du såg
(él, ella, usted)	veía	han, hon, den, det, Ni såg
(nosotros, nosotras)	veíamos	vi såg
(vosotros, vosotras)	veíais	ni såg
(ellos, ellas, ustedes)	veían	de, Ni såg

EXEMPEL

Los domingos **íbamos** al cine.

Mis profesores **eran** muy simpáticos.

På söndagarna gick vi på bio.

Mina lärare var väldigt snälla.

Imperfekt används ofta tillsammans med vissa **tidsuttryck**:

cada día / todos los días	varje dag
cada semana / todas las semanas	varje vecka
cada mes / todos los meses	varje månad
cada año / todos los años	varje år
cada verano / todos los veranos	varje sommar
antes	förr, förut
siempre	alltid
a menudo	ofta
muchas veces	ofta

EXEMPEL

Cada verano mi familia y yo íbamos a la costa.	Varje sommar åkte min familj och jag till kusten.
A menudo visitaba a mis abuelos.	Jag hälsade ofta på min mormor och morfar (eller farmor och farfar).

Att välja mellan preteritum och imperfekt

Både preteritum och imperfekt beskriver vad någon gjorde eller vad som hände. Att veta vilket av dessa tempus (tidsformer) man ska använda är något av det svåraste i spanskan för svenskar. Det beror på att svenska bara har ett tempus för att uttrycka denna dåtid (preteritum), medan spanskan har två. Spanskan har detta system gemensamt med franskan.

Hur ska man då veta vilket tempus man ska använda? Det finns några regler.

Preteritum används:

- När man vill berätta om något som **hände** eller **plötsligt inträffade**: "Jag fick syn på en kompis på andra sidan gatan."
- När man vill berätta att något **började** eller **slutade**: "Då började det snöa."
- När man vill föra handlingen i det man berättar framåt: **Vad hände sedan? Hur gick det?** "Till slut klarade jag uppkörningen."
- När det man berättar om pågick under **en begränsad tid**: "Vi bodde ett år i Barcelona. Jag pluggade i en halvtimme." Här finns alltså en tidsangivelse.

EXEMPEL

De repente sonó el teléfono.	Plötsligt ringde telefonen.
Noah empezó la escuela a los seis años.	Noah började skolan vid sex års ålder.
Después volvimos a casa.	Sedan åkte vi hem.
Estuve cinco días en Madrid.	Jag var fem dagar i Madrid.

Imperfekt används:

- När man vill beskriva hur **någon/något var** eller såg ut: "Huset var litet. Solen sken."
- När man vill beskriva hur **något brukade vara** eller vad som **brukade hänta**. Det handlar alltså om vanor eller återkommande händelser: "När jag var barn åkte jag alltid buss till skolan. Varje lördag gick vi på bio."
- När man vill beskriva vad som pågick när något annat inträffade: "Vi satt och åt när telefonen plötsligt ringde."

EXEMPEL

Hacía buen tiempo y la playa estaba llena de gente.	Det var fint väder och stranden var full av folk.
Cuando era pequeña solía leer cuentos.	När jag var liten brukade jag läsa sagor.
Estábamos todos en casa, cuando sonó el teléfono.	Vi var hemma allihop, när telefonen ringde.

I det sista exemplet står det första verbet (var) i imperfekt eftersom det beskriver bakgrunden.
Det andra verbet (ringde) står i preteritum, eftersom det var något som då hände.

Imperativ (uppmanningar)

När man vill **uppmana** eller **säga till någon att göra något** använder man imperativ: "Kom!" "Stäng dörren!" "Ät inte sand!"

På spanska bildas imperativ olika beroende på om det är:

1. en jakande uppmaning ("Gå!") eller
2. en nekande uppmaning ("Gå inte!").

Verbet böjs beroende på om uppmaningen riktas till:

- en person man duar (tú)
- en person man niar (usted)
- flera personer man duar (vosotros)
- flera personer man niar (ustedes)

Jakande uppmaning

ar-verb: hablar (tala)

(tú)	habla	tala! (du)
(usted)	hable	tala! (Ni, en person)
(vosotros)	hablad	tala! (ni)
(ustedes)	hablen	tala! (Ni, flera personer)

er-verb: comer (äta)

(tú)	come	ät! (du)
(usted)	coma	ät! (Ni, en person)
(vosotros)	comed	ät! (ni)
(ustedes)	coman	ät! (Ni, flera personer)

ir-verb: abrir (öppna)

(tú)	abre	öppna! (du)
(usted)	abra	öppna! (Ni, en person)
(vosotros)	abrid	öppna! (ni)
(ustedes)	abran	öppna! (Ni, flera personer)

Nekande uppmaning

ar-verb: hablar (tala)

(tú)	no hables	tala inte! (du)
(usted)	no hable	tala inte! (Ni, en person)
(vosotros)	no habléis	tala inte! (ni)
(ustedes)	no hablen	tala inte! (Ni, flera personer)

er-verb: comer (äta)

(tú)	no comes	ät inte! (du)
(usted)	no coma	ät inte! (Ni, en person)
(vosotros)	no comáis	ät inte! (ni)
(ustedes)	no coman	ät inte! (Ni, flera personer)

ir-verb: abrir (öppna)

(tú)	no abras	öppna inte! (du)
(usted)	no abra	öppna inte! (Ni, en person)
(vosotros)	no abráis	öppna inte! (ni)
(ustedes)	no abran	öppna inte! (Ni, flera personer)

Formerna för *usted* och *ustedes* (Ni) är som du ser likadana i jakande och nekande uppmaning.

EXEMPEL

¡Abre la puerta!

Öppna dörren! (du)

¡No comes la arena!

Ät inte sand! (du)

Hablen más despacio, por favor.

Tala längsammare, är Ni snälla.

Oregelbundna verb i imperativ

decir (säga)

jakande uppmaning

(tú)	di	säg! (du)
(usted)	diga	säg! (Ni, en person)
(vosotros)	decid	säg! (ni)
(ustedes)	digan	säg! (Ni, flera personer)

nekande uppmaning

(tú)	no digas	säg inte! (du)
(usted)	no diga	säg inte! (Ni, en person)
(vosotros)	no digáis	säg inte! (ni)
(ustedes)	no digan	säg inte! (Ni, flera personer)

hacer (göra)

jakande uppmaning

(tú)	haz	gör! (du)
(usted)	haga	gör! (Ni, en person)
(vosotros)	haced	gör! (ni)
(ustedes)	hagan	gör! (Ni, flera)

nekande uppmaning

(tú)	no hagas	gör inte! (du)
(usted)	no haga	gör inte! (Ni, en person)
(vosotros)	no hagáis	gör inte! (ni)
(ustedes)	no hagan	gör inte! (Ni, flera personer)

ir (gå, åka)

jakande uppmaning

(tú)	ve	gå! (du)
(usted)	vaya	gå! (Ni, en person)
(vosotros)	id	gå! (ni)
(ustedes)	vayan	gå! (Ni, flera personer)

nekande uppmaning

(tú)	no vayas	gå inte! (du)
(usted)	no vaya	gå inte! (Ni, en person)
(vosotros)	no vayáis	gå inte! (ni)
(ustedes)	no vayan	gå inte! (Ni, flera personer)

venir (komma)**jakande uppmaning**

(tú)	ven	kom! (du)
(usted)	venga	kom! (Ni, en person)
(vosotros)	venid	kom! (ni)
(ustedes)	vengan	kom! (Ni, flera personer)

nekande uppmaning

(tú)	no vengas	kom inte! (du)
(usted)	no venga	kom inte! (Ni, en person)
(vosotros)	no vengáis	kom inte! (ni)
(ustedes)	no vengan	kom inte! (Ni, flera personer)

EXEMPEL

Haz tus deberes ahora. Gör dina läxor nu.
 ¡Venid aquí! Kom hit (ni)!

På verbet *ir* lägger man ofta på ett pronomen på imperativformen:

¡Vete de aquí! Gå härifrån (du)!

Konjunktiv

Konjunktiv är ett annat sätt att böja verben än det vi har gått igenom hittills, vilket kallas indikativ. Konjunktiv har tidigare funnits i svenska, men idag kan vi bara se rester av det i vissa fraser och uttryck, till exempel:

- Om jag **vore** rik ...
- **Måtte** det bli fint väder i morgen!
- Om jag **finge** bestämma ...
- **Leve** konungen!

Verben i fetstil är exempel på gamla konjunktivformer som fortfarande lever kvar i svenska. I övrigt använder vi inte konjunktiv, utan bara indikativ. Därför upplever ofta svenska elever att konjunktiven är lite krånglig att förstå och lära sig. Franskan använder precis som spanskan konjunktiv.

De spanska verben kan böjas i både presens konjunktiv och imperfekt konjunktiv, men här kommer vi bara att gå igenom presens konjunktiv. De verb som är regelbundna i indikativ, alltså ar-, er- och ir-verb, är även regelbundna i konjunktiv. Samma sak gäller för de oregelbundna verben.

Regelbundna verb i presens konjunktiv

ar-verb

cantar (sjunga)

(yo)	cante <u>e</u>	jag sjunger
(tú)	cante <u>es</u>	du sjunger
(él, ella, usted)	cante <u>e</u>	han, hon, den, det, Ni sjunger
(nosotros, nosotras)	cant <u>emos</u>	vi sjunger
(vosotros, vosotras)	cant <u>éis</u>	ni sjunger
(ellos, ellas, ustedes)	cant <u>en</u>	de, Ni sjunger

er-verb**comer** (äta)

(yo)	com <u>a</u>	jag äter
(tú)	com <u>as</u>	du äter
(él, ella, usted)	com <u>a</u>	han, hon, den, det, Ni äter
(nosotros, nosotras)	com <u>amos</u>	vi äter
(vosotros, vosotras)	com <u>áis</u>	ni äter
(ellos, ellas, ustedes)	com <u>an</u>	de, Ni äter

ir-verb**vivir** (bo, leva)

(yo)	viva <u>a</u>	jag bor, lever
(tú)	viva <u>s</u>	du bor, lever
(él, ella, usted)	viva <u>a</u>	han, hon, den, det, Ni bor, lever
(nosotros, nosotras)	viva <u>mos</u>	vi bor, lever
(vosotros, vosotras)	viva <u>áis</u>	ni bor, lever
(ellos, ellas, ustedes)	viva <u>n</u>	de, Ni bor, lever

För att få fram konjunktivformen utgår man från stammen och lägger på en konjunktivändelse.

Det kan vara till hjälp att tänka tvärtom jämfört med indikativ:

- ar-verben får ändelser med -e.
- er-verben och ir-verben får ändelser med -a.

Oregelbundna verb i presens konjunktiv

Här kommer några vanliga verb som böjs på ett oregelbundet sätt i presens konjunktiv. Ofta räcker det med att lära sig hur jag-formen ser ut, då ändelserna är desamma som för de regelbundna verben. Ibland finns det dock flera oregelbundenheter, och man måste lära sig alla former.

decir (säga)

(yo)	diga	jag säger
(tú)	digas	du säger
(él, ella, usted)	diga	han, hon, den, det, Ni säger
(nosotros, nosotras)	digamos	vi säger
(vosotros, vosotras)	digáis	ni säger
(ellos, ellas, ustedes)	digan	de, Ni säger

estar (vara, befina sig)

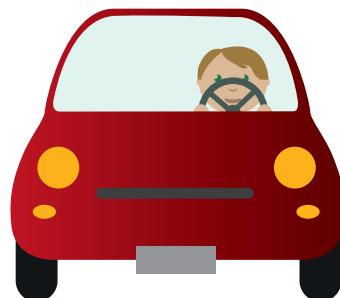
(yo)	esté	jag är, befinner mig
(tú)	estés	du är, befinner dig
(él, ella, usted)	esté	han, hon, den, det, Ni är, befinner sig (Er)
(nosotros, nosotras)	estemos	vi är, befinner oss
(vosotros, vosotras)	estéis	ni är, befinner er
(ellos, ellas, ustedes)	estén	de, Ni är, befinner sig (Er)

hacer (göra)

(yo)	haga	jag gör
(tú)	hagas	du gör
(él, ella, usted)	haga	han, hon, den, det, Ni gör
(nosotros, nosotras)	hagamos	vi gör
(vosotros, vosotras)	hagáis	ni gör
(ellos, ellas, ustedes)	hagan	de, Ni gör

ir (gå, åka)

(yo)	vaya	jag går, åker
(tú)	vayas	du går, åker
(él, ella, usted)	vaya	han, hon, den, det, Ni går, åker
(nosotros, nosotras)	vayamos	vi går, åker
(vosotros, vosotras)	vayáis	ni går, åker
(ellos, ellas, ustedes)	vayan	de, Ni går, åker

ser (vara)

(yo)	sea	jag är
(tú)	seas	du är
(él, ella, usted)	sea	han, hon, den, det, Ni är
(nosotros, nosotras)	seamos	vi är
(vosotros, vosotras)	seáis	ni är
(ellos, ellas, ustedes)	sean	de, Ni är

tener (ha)

(yo)	tenga	jag har
(tú)	tengas	du har
(él, ella, usted)	tenga	han, hon, den, det, Ni har
(nosotros, nosotras)	tengamos	vi har
(vosotros, vosotras)	tengáis	ni har
(ellos, ellas, ustedes)	tengan	de, Ni har

venir (komma)

(yo)
(tú)
(él, ella, usted)
(nosotros, nosotras)
(vosotros, vosotras)
(ellos, ellas, ustedes)

venga	jag kommer
vengas	du kommer
venga	han, hon, den, det, Ni kommer
vengamos	vi kommer
vengáis	ni kommer
vengan	de, Ni kommer

Indikativ eller konjunktiv?

Det finns många regler som styr användningen av konjunktiv på spanska. Det tar tid att lära sig och kräver mycket övning innan man helt behärskar skiftet mellan indikativ och konjunktiv. Här kommer några tillfällen då konjunktiv används:

- Konjunktiv används för att uttrycka att något är **osäkert**. Därför används ofta konjunktiv när *quizás* (kanske) inleder meningar och det man talar om ligger i framtiden.

EXEMPEL

Hace buen tiempo hoy.	Det är fint väder idag.
Escribo una carta.	Jag skriver ett brev.

I dessa två meningar finns det ingen osäkerhet och därför används indikativ.

Quizás haga buen tiempo mañana.	Kanske blir det fint väder imorgon.
Quizás escriba una carta mañana.	Kanske skriver jag ett brev imorgon.

I dessa meningar uttrycks en osäkerhet med ordet *quizás* (kanske) och man talar om framtiden.

- Konjunktiv används i **que-satser** (att-satser) för att:

- uttrycka en **wilja**, till exempel *quiero que* (jag vill att)
- uttrycka en önskan, till exempel *espero que* (jag hoppas att)
- uttrycka en **känsla**, såsom *es una suerte que* (det är tur att)

EXEMPEL

Quiero que comas ahora.	Jag vill att du äter nu.
Espero que no tengas problemas.	Jag hoppas att du inte får problem.
Es una suerte que hablemos inglés.	Det är tur att vi talar engelska.

- Konjunktiv används efter **opersonliga uttryck** som:

- *está bien que* (det är bra att)
- *es mejor que* (det är bäst att)
- *es importante que* (det är viktigt att)

EXEMPEL

Está bien que los estudiantes **estudien** mucho. Det är bra att studenterna pluggar mycket.

Es mejor que **digas** la verdad.

Det är bäst att du berättar sanningen.

Es importante que **hablemos** español en clase. Det är viktigt att vi talar spanska på lektionen.

- Konjunktiv används efter **no creo que** (jag tror inte att).

EXEMPEL

No creo que Miguel **venga** mañana. Jag tror inte att Miguel kommer i morgon.

Efter **creo que** används däremot inte konjunktiv:

Creo que Miguel **viene** mañana. Jag tror att Miguel kommer i morgon.

- Konjunktiv används efter **no es verdad que** (det är inte sant att).

EXEMPEL

No es verdad que todos los suecos **sean** rubios. Det är inte sant att alla svenskar är blonda.

Verbet ***gustar*** (tycka om)

Vissa verb böjs på ett lite annorlunda sätt än de vi har gått igenom hittills. Det kanske vanligaste är verbet *gustar* (tycka om, gilla):

Me gusta España. Jag tycker om Spanien.

Här kan man tänka att *gustar* böjs på samma sätt som svenska "tilltala". Exemplet ovan blir då: "Spanien tilltalar mig." Det låter lite gammalmodigt men hjälper oss att förstå hur verbet används. *Me* betyder "mig" och verbet *gusta* böjs efter *España* (Spanien), det som tilltalar.

Me är ett objektspronomen och används när det är jag som tycker om något. När det är någon annan som gillar något används andra objektspronomen:

me	jag tycker om
te	du tycker om
le	han, hon, den, det, Ni tycker om
nos	vi tycker om
os	ni tycker om
les	de, Ni tycker om

Istället för att böjas efter subjektet (jag, du osv.) böjs verbet *gustar* efter det ord som kommer efter, alltså det man tycker om. Verbets böjning blir då ***gusta*** eller ***gustan***.

Om det man tycker om är **en sak** (singular) eller **något man gör** (ett verb) > ***gusta***

Om det man tycker om är **flera saker** (plural) > ***gustan***

EXEMPEL

Me gusta el café.	Jag tycker om kaffe (en sak, singular).
Nos gusta viajar.	Vi tycker om att resa (något man gör, verb).
¿Te gustan los perros?	Gillar du hundar (flera saker, plural)?
Les gustan las rosas.	De tycker om rosorna (flera saker, plural).

Som du ser står substantiven, de saker man gillar, i bestämd form. *El, la, los* eller *las* ska alltså stå framför substantivet när man använder *gustar*.

Om det man gillar är ett verb eller ett namn (till exempel Spanien) behöver man inte tänka på detta.

Om man vill säga att man **inte** gillar något är det bara att sätta *no* framför objektspronomen.

EXEMPEL

No me gusta el café. Jag tycker inte om kaffe.

¿**No** te gustan los perros? Gillar du inte hundar?

Det finns fler verb som böjs likadant:

interesar intressera

encantar älska

doler göra ont, smärta

aburrir tråka ut

EXEMPEL

Me interesa la geografía. Jag är intresserad av geografi.

Nos encanta viajar. Vi älskar att resa.

Le dueleen los músculos. Han har ont i musklerna.

Doler (göra ont, smärta) används oftast tillsammans med ord för kroppsdelar:

el **brazo** arm

la **cabeza** huvud

la **espalda** rygg

el **estómago** mage

la **garganta** hals

el **hombro** axel

la **mano** hand

el **músculo** muskel

el **oído** öra

el **ojο** öga

el **pecho** bröst

el **pie** fot

la **pierna** ben

la **rodilla** knä

EXEMPEL

Me duele la garganta. Jag har ont i halsen.

¿Te duele la cabeza? Har du ont i huvudet?

Le duelen los oídos. Hon har ont i öronen.

Uttryck med verb: ***hacer*** och ***tener***

Det finns många användbara spanska uttryck med verb, där verbet kan få olika betydelser. Det gäller framför allt uttryck med verben *hacer* och *tener*.

Hacer

Hacer betyder egentligen "att göra" men får en annan betydelse i vissa uttryck:

• desde hace	sedan ... tillbaka
• hace	för ... sedan
• hace buen / mal tiempo	det är fint/dåligt väder (se även avsnittet "Vädret")
• hacer bromas	skämta
• hacer caso de	bry sig om
• hacer cola	stå i kö
• hacer deporte	sporta, idrotta
• hacer dinero	tjäna pengar
• hacer la cama	bädda sängen
• hacer la comida	laga mat
• hacer la limpieza	städa
• hacer una foto	ta ett foto

EXEMPEL

Trabajo en una tienda **desde hace** seis meses.

Empecé a tocar el piano **hace** dos años.

Siempre le ha gustado **hacer bromas**.

Creo que es importante **hacer deporte**.

Cada mañana **hago la cama**.

Mi padre suele **hacer la limpieza**.

Mi madre **hace la comida**.

¿Puedo **hacer una foto**?

Jag jobbar i en affär sedan sex månader tillbaka.

Jag började spela piano för två år sedan.

Han har alltid gillat att skämta.

Jag tycker att det är viktigt att sporta.

Varje morgon bär jag sängen.

Min pappa brukar städa.

Min mamma lagar mat.

Får jag ta ett kort?

Kuriosa: *Hacer* finns även i uttrycket *hacerse el sueco* ("göra sig svensk"), som betyder att spela ovetande, låtsas som att det regnar.

Tener

Tener betyder egentligen "att ha" men kan även få andra betydelser:

- **tener ... años** vara (om ålder)
- **tener calor** vara varm
- **tener frío** frysa
- **tener ganas de** ha lust att
- **tener hambre** vara hungrig
- **tener miedo** vara rädd
- **tener prisa** ha bråttom
- **tener que** måste, vara tvungen
- **tener sed** vara törstig
- **tener sueño** vara sömnig

EXEMPEL

Mi hermano **tiene** quince **años**.

No **tengo ganas de** estudiar.

¿**Tienes miedo** a las arañas?

Tenemos que ir a la escuela ahora.

Tengo sed, así que me voy a comprar una botella de agua.

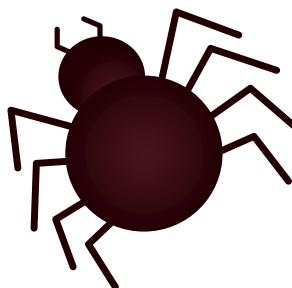
Min bror är femton år.

Jag har inte lust att plugga.

Är du rädd för spindlar?

Vi måste gå till skolan nu.

Jag är törstig så jag ska köpa en flaska vatten.

Översikt verb

Här följer en översikt över några av de vanligaste oregelbundna verben i spanskan och deras böjning. I översikten står inte personerna utsatta, men alla böjningar följer samma mönster. Först kommer singular:

yo (jag)

tú (du)

él, ella, usted (han, hon, den, det, Ni)

Därefter kommer plural:

nosotros/nosotras (vi)

vosotros/vosotras (ni)

ellos, ellas, ustedes (de, Ni)

Perfekt particip använder för att bilda perfekt och pluskvamperfekt, tillsammans med hjälpverbet *haber*.

	Presens	Preteritum	Imperfekt	Perfekt particip	Presens konjunktiv
cerrar stänga	cierro cierras cierra cerramos cerráis cierran	cerré cerraste cerró cerramos cerrasteis 	cerraba cerrabas cerraba cerrábamos cerrabais 	cerrado	cierre cierres cierre cerremos cerréis cierren
conocer känna, lära känna	conozco conoces conoce conocemos conocéis conocen	conocí conociste conoció conocimos conocisteis 	conocía conocías conocía conocíamos conocíais 	conocido	conozca conozcas conozca conozcamos conozcáis
contar berätta, räkna	cuento cuentas cuenta contamos contáis cuentan	conté contaste contó contamos contasteis 	contaba contabas contaba contábamos contabais 	contado	cuente cuentes cuente contemos contéis cuenten

dar ge	doy das da damos dais dan	di diste dio dimos disteis dieron	daba dabas daba dábamos dabais daban	dado	dé des dé demos deis den
decir säga	digo dices dice decimos decís dicen	dije dijiste dijo dijimos dijisteis dijeron	decía decías decía decíamos decíais decían	dicho	diga digas diga digamos digáis digan
dormir sova	duermo duermes duerme dormimos dormís duermen	dormí dormiste durmío dormimos dormís durmieron	dormía dormías dormía dormíamos dormíais dormían	dormido	duerma duermas duerma durmamos durmáis duerman
empezar börja	empiezo empiezas empieza empezamos empezáis empiezan	empecé empezaste empezó empezamos empezasteis empezaron	empezaba empezabas empezaba empezábamos empezabais empezaban	empezado	empiece empieces empiece empecemos empecéis empiecen
encontrar hitta	encuentro encuentras encuentra encontramos encontráis encuentran	encontré encontraste encontró encontramos encontrasteis encontraron	encontraba encontrabas encontraba encontrábamos encontrabais encontraban	encontrado	encuentre encuentres encuentre encontremos encontráis encuentren
estar vara, befinna sig, må	estoy estás está estamos estáis están	estuve estuviste estuvo estuvimos estuvisteis estuvieron	estaba estabas estaba estábamos estabais estaban	estado	esté estés esté estemos estéis estén

hacer göra	hago haces hace hacemos hacéis hacen	hice hiciste hizo hicimos hicisteis hicieron	hacía hacías hacía hacíamos hacíais hacían	hecho	haga hagas haga hagamos hagáis hagan
ir gå, åka	voy vas va vamos vais van	fui fuiste fue fuimos fuisteis fueron	iba ibas iba íbamos ibais iban	ido	vaya vayas vaya vayamos vayáis vayan
jugar spela, leka	juego juegas juega jugamos jugáis juegan	jugué jugaste jugó jugamos jugasteis jugaron	jugaba jugabas jugaba jugábamos jugabais jugaban	jugado	juegue juegues juegue juguemos juguéis jueguen
leer läsa	leo lees lee leemos leéis leen	leí leíste leyó leímos leísteis leyeron	leía leías leía leíamos leíais leían	leído	lea leas lea leamos leáis lean
morir dö	muero mueres muere morimos morís mueren	morí moriste murió morimos moristeis 	moría morías moría moríamos moríais morían	muerto	muera mueras muera muramos muráis mueran
oír höra	oigo oyes oye oímos oís oyen	oí oíste oyó oímos oísteis 	oía oías oía oíamos oíais 	oído	oiga oigas oiga oigamos oigáis oigan

pagar betala	pago pagas paga pagamos pagáis pagan	pagué pagaste pagó pagamos pagasteis pagaron	pagaba pagabas pagaba pagábamos pagabais pagaban	pagado	pague pagues pague paguemos paguéis paguen
pedir be om, beställa, begära	pido pides pide pedimos pedís piden	pedí pediste pide pedimos pedisteis pidieron	pedía pedías pedía pedíamos pedíais pedían	pedido	pida pidas pida pidamos pidáis pidan
perder förlora, tappa bort	pierdo pierdes pierde perdemos perdéis pierden	perdí perdiste perdió perdimos perdisteis perdieron	perdía perdías perdía perdíamos perdíais perdían	perdido	pierda pierdas pierda perdamos perdáis pierdan
poder kunna	puedo puedes puede podemos podéis pueden	pude pudiste pudo pudimos pudisteis pudieron	podía podías podía podíamos podíais podían	podido	pueda puedas pueda podamos podáis puedan
poner sätta, ställa, lägga	pongo pones pone ponemos ponéis ponen	puse pusiste puso pusimos pusisteis pusieron	ponía ponías ponía poníamos poníais ponían	puesto	ponga pongas ponga pongamos pongáis ongan
querer vilja (ha), älska	quiero quieres quiere queremos queréis quieren	quise quisiste quiso quisimos quisisteis quisieron	quería querías quería queríamos queríais querían	querido	quiera quieras quiera queramos queráis quieran

reír skratta	río ríes ríe reímos refís ríen	reí reíste rió/rio reímos refísteis rieron	reía reías reía reíamos reíais reían	reído	ría rías ría riamos riaís rían
saber veta	sé sabes sabe sabemos sabéis saben	supe supiste supo supimos supisteis supieron	sabía sabías sabía sabíamos sabíais sabían	sabido	sepa sepas sepa sepamos sepáis sepan
salir gå ut	salgo sales sale salimos salís salen	salí saliste salió salimos salís salieron	salía salías salía salíamos salíais salían	salido	salga salgas salga salgamos salgáis salgan
seguir följa, fortsätta	sigo sigues sigue seguimos seguís siguen	seguí seguiste siguió seguimos seguisteis siguieron	seguía seguías seguía seguíamos seguíais seguían	seguido	sigá sigas sigá sigamos sigáis sigan
sentir känna	siento sientes siente sentimos sentís sienten	sentí sentiste sintió sentimos sentisteis sintieron	sentía sentías sentía sentíamos sentíais sentían	sentido	sienta sientas sienta sintamos sintáis sientan
ser vara	soy eres es somos sois son	fui fuiste fue fuimos fuisteis fueron	era eras era éramos erais eran	sido	sea seas sea seamos seáis sean

tener ha	tengo tienes tiene tenemos tenéis tienen	tuve tuviste tuvo tuvimos tuvisteis tuvieron	tenía tenías tenía teníamos teníais tenían	tenido	tenga tengas tenga tengamos tengáis tengan
traer hämta, ha med, ta med	traigo traes trae traemos traéis traen	traje trajiste trajo trajimos trajisteis trajeron	traía traías traía traímos traíais traían	traído	traiga traigas traiga traigamos traigáis traigan
venir komma	vengo vienes viene venimos venís vienen	vine viniste vino vinimos vinisteis vinieron	venía venías venía veníamos veníais venían	venido	venga vengas venga vengamos vengáis vengan
ver se	veo ves ve vemos veis ven	vi viste vio vimos visteis vieron	veía veías veía veíamos veíais veían	visto	vea veas vea veamos veáis vean
volver återvända, komma tillbaka	vuelvo vuelves vuelve volvemos volvéis vuelven	volví volviste volvió volvimos volvisteis volvieron	volvía volvías volvía volvíamos volvíais volvían	vuelto	vuelva vuelvas vuelva volvamos volváis vuelvan

Adjektiv

Adjektiv är ord som beskriver hur något **är** eller **ser ut**, till exempel "stor", "trevlig", "fyrkantig" eller "spansk".

Placering

I spanskan placeras adjektivet för det mesta efter ordet det beskriver, alltså tvärtemot hur vi gör i svenska:

un libro interesante	en intressant bok (egentligen: en bok intressant)
una ciudad grande	en stor stad (egentligen: en stad stor)

Det finns också vissa uttryck där adjektivet sätts före ordet det beskriver, precis som på svenska:

Hace **buen** tiempo.
mi **mejor** amiga

Det är fint väder.
min bästa vän/väninna

Böjning

Adjektivet böjs, alltså anpassas, efter det ord det beskriver. På svenska säger vi till exempel "en **röd** stuga", "ett **rött** hus" och "två **röda** stugor". På spanska måste adjektivet böjas beroende på om ordet som ska beskrivas är maskulint eller feminint.

- De flesta adjektiv slutar på **-o**. Om ordet man vill beskriva är feminint ändras -o till **a**:

un zapato cómodo	en bekväm sko
una camisa cómoda	en bekväm skjorta

- Adjektiv som slutar på **-e** ändras inte. Här spelar det ingen roll om ordet man beskriver är feminint eller maskulint:

un zapato grande	en stor sko
una camisa grande	en stor skjorta

- Adjektiv som slutar på konsonant ändras inte heller:

un zapato azul	en blå sko
una camisa azul	en blå skjorta

Undantaget är adjektiv som beskriver nationalitet. Där läggs ett -a på om ordet som beskrivs är feminint:

un chico español	en spansk kille
una chica española	en spansk tjejer

Om ordet som ska beskrivas står i **plural** (flertal) böjs adjektivet också. Här gäller samma regel som för substantiv:

- Om adjektivet slutar på en vokal > -s
pequeño (liten) > pequeños (små) grande (stor) > grandes (stora)
- Om adjektivet slutar på en konsonant > -es
azul (blå) > azules (blåa) español (spansk) > españoles (spanska)

Komparation

Adjektiv kan användas för att jämföra, vilket kallas att komparera:

snabb – snabbare – snabbast

Så här kompareras adjektiv i spanskan (beroende på om huvudordet är maskulin eller feminint och om det står i singular eller plural):

	snabb:	snabbare:	snabbast:
singular, maskulin	rápido	más rápido	el más rápido
singular, feminin	rápida	más rápida	la más rápida
plural, maskulin	snabba: rápidos	snabbare: más rápidos	snabbaste: los más rápidos
plural, feminin	rápidas	más rápidas	las más rápidas

EXEMPEL

El autobús es **rápido**.

Bussen är snabb.

El tren es **más rápido** que el autobús.

Tåget är snabbare än bussen.

El avión es **el más rápido** de los medios de transporte.

Flyget är det snabbaste transportmedlet.

Oregelbunden komparation

Några adjektiv följer inte det vanliga mönstret när de kompareras:

bueno – mejor – el/la mejor

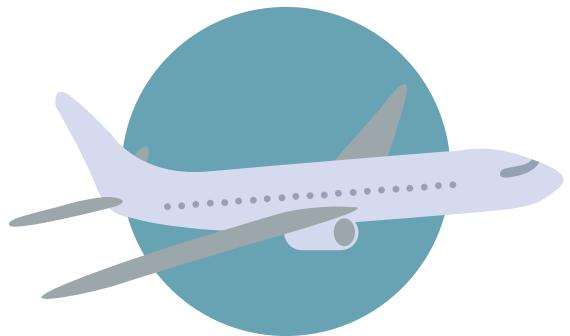
bra – bättre – bäst

malo – peor – el/la peor

dålig – sämre – sämst

viejo – mayor – el/la mayor

gammal – äldre – äldst

Några vanliga spanska adjektiv:

aburrido	tråkig	gordo	tjock
alto	lång	grande	stor
antipático	otrevlig	guapo	snygg
bajo	kort	importante	viktig
barato	billig	inteligente	intelligent
bonito	fin, vacker	interesante	intressant
caro	dyr	joven	ung
delgado	smal	moreno	mörkhårig
difícil	svår	pequeño	liten
divertido	rolig	rubio	ljushårig
español	spanskt	simpático	trevlig
fácil	enkel	sueco	svensk
feo	ful		

Adverb

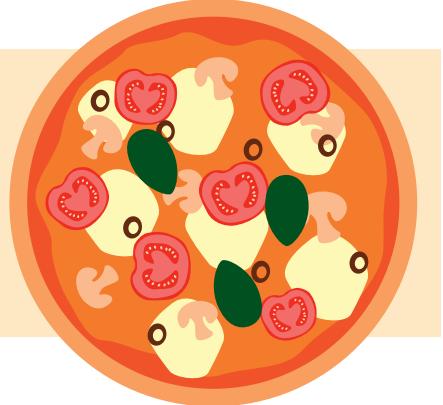
Adverb är ord som beskriver verb, adjektiv eller andra adverb. Adverb berättar **när, var** och **på vilket sätt** något händer.

Flickan sprang snabbt över gatan.

"Snabbt" berättar hur flickan sprang. Det beskriver alltså verbet.

Vi åt en väldigt god pizza.

"Väldigt" beskriver adjektivet "god" och berättar "hur" god pizzan var.

I spanskan bildas adverb ofta genom att man tar ett adjektiv i feminin form och lägger på -mente:

lento/lenta (långsam) > lenta**mente** (långsamt)

final (slutlig) > finalmente (slutligen)

EXEMPEL

Los estudiantes escuchaban **atentamente**.

Eleverna lyssnade uppmärksamt.

El tren iba **rápidamente**.

Tåget åkte fort.

Det finns några vanliga adverb som inte bildas med -mente, utan har sina egna former:

bastante	ganska
bien	bra
muy	mycket
mal	dåligt

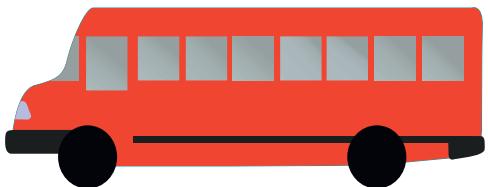
Pronomen

Pronomen är ord man använder istället för substantiv eller namn för att variera språket. Det skulle bli ganska tjugtigt om vi var tvungna att upprepa en persons namn genom en hel berättelse: "Snövit har en elak styvmar som vill bli av med Snövit. Snövit flyr då in i skogen och Snövit hamnar slutligen hos de sju dvärgarna." Nej, redan efter det första "Snövit" byter vi istället ut namnet mot ett pronomen, som "hon" eller "henne". Det finns olika sorters pronomen, bland annat personliga, possessiva, reflexiva, demonstrativa och relativia pronomen.

Personliga pronomen

Personliga pronomen kan ersätta namn på personer, djur, saker eller växter, till exempel "jag", "det", "honom", "vi" eller "de". Personliga pronomen kan vara:

- subjekt: den/det/de som gör något. "**Han** sprang till bussen."
- objekt: den/det/de som utsätts för det som händer i meningens. "Maria såg **honom** på busshållplatsen."

Personliga pronomen som subjekt:

yo	jag
tú	du
él	han, den, det (maskulina ord)
ella	hon, den, det (feminina ord)
usted	Ni
nosotros, nosotras	vi
vosotros, vosotras	ni
ellos, ellas	de
ustedes	Ni

Personliga pronomen som objekt:

me	mig
te	dig
lo, le	honom, den, det (maskulina ord)
la	henne, den, det (feminina ord)
lo, le, la	Er
nos	oss
os	er
los, les, las	dem
los, les, las	Er

Usted är det artiga tilltalet "Ni" till en person, medan **ustedes** är det artiga "Ni" till flera personer.

Nosotras och **vosotras** används när "vi" eller "ni" består av bara kvinnor eller tjejer.

EXEMPEL

Yo no entiendo nada.	Jag förstår ingenting.
La vi ayer.	Jag såg henne/den/det igår. (Här får sammanhanget avgöra om det är henne, den eller det som avses.)
¿Has comprado el libro?	Har du köpt boken?
Sí, lo he comprado.	Ja, jag har köpt den.

Personliga pronomen placeras vanligtvis framför den böjda verbformen.

I centrala och norra Spanien används **le** för att säga "honom" och **les** för att säga "dem", medan **lo** och **los** används i resten av den spansktalande världen. **Le** kan även betyda "åt/till honom" eller "åt/till henne", och **les** kan betyda "åt/till dem".

Juan le pidió un café.	Juan beställde en kaffe åt henne.
Les compré los billetes.	Jag köpte biljetterna till dem.

Personliga pronomen används inte så ofta i spanska, eftersom verbets böjning visar vem som utför handlingen. När man väljer att sätta ut personliga pronomen handlar det ofta om att man vill undvika missförstånd eller för att betona personen:

Ella estudia español, pero **él** estudia francés. Hon läser spanska, men han läser franska.

Utan pronomen hade den här meningens varit svår att förstå, eftersom man inte hade vetat vem verbet syftade på.

Possessiva pronomen

Possessiva pronomen visar vem som äger något, till exempel "min", "din" eller "våra".

Obetonade former av possessiva pronomen

mi	min, mitt	mis	mina
tu	din, ditt	tus	dina
su	hans, hennes, sin, sitt, Er, Ert	sus	hans, hennes, sina, Era
nuestro, nuestra	vår, vårt	nuestros, nuestras	våra
vuestro, vuestra	er, ert	vuestros, vuestras	era
su	deras, Er, Ert	sus	deras, Era

De obetonade formerna av possessiva pronomen används när pronomenet står före substantivet.

EXEMPEL

Mi casa es tu casa.	Mitt hem är ditt hem.
Nuestra casa está en la costa.	Vårt hus ligger vid kusten (<i>nuestra</i> eftersom <i>casa</i> är ett feminint ord).
Mis hermanos son mayores que yo.	Mina bröder är äldre än jag.

Betonade former av possessiva pronomen

mío, mía	min, mitt	míos, mías	mina
tuyo, tuyá	din, ditt	tuyos, tuyás	dina
suyo, suya	hans, hennes, sin, sitt, Er, Ert	suyos, suyas	hans, hennes, sina, Era
nuestro, nuestra	vår, vårt	nuestros, nuestras	våra
uestro, uestra	er, ert	uestos, uestras	era
suyo, suya	deras, Er, Ert	suyos, suyas	deras, Era

De betonade formerna av possessiva pronomen används när:

- Det possessiva pronomenet står efter substantivet.

Exempel:

Gabriel es un amigo mío.	Gabriel är en kompis till mig.
Eso es asunto suyo.	Det där är hans ensak.

- Det possessiva pronomenet står självständigt, alltså inte tillsammans med ett substantiv. Ofta använder man då bestämd artikel (*el, la, los, las*) före pronomenet, men inte alltid.

Exempel:

¿Puedo usar tu llave? No encuentro la mía.	Får jag använda din nyckel? Jag hittar inte min.
¿Es tuyo este coche?	Är den här bilen din?
No, no es mío. Es de Tina.	Nej, den är inte min. Den är Tinas.

Reflexiva pronomen

Reflexiva pronomen syftar tillbaka på den som utför en handling:

Vi känner **oss** väldigt trötta.

Han rakar **sig** varje dag.

Jag sminkar **mig** på morgonen.

me	mig	Me lavo.	Jag tvättar mig
te	dig	Te lavas.	Du tvättar dig.
se	sig, Er	Se lava.	Han/hon tvättar sig. Ni tvättar Er.
nos	oss	Nos lavamos.	Vi tvättar oss.
os	er	Os laváis.	Ni tvättar er.
se	sig, Er	Se lavan.	De tvättar sig. Ni tvättar Er.

EXEMPEL

Nos sentimos muy cansados. Vi känner oss väldigt trötta.

Se afeita cada día. Han rakar sig varje dag.

Me maquillo por la mañana. Jag sminkar mig på morgonen.

Placering av personliga och reflexiva pronomen

Personliga och reflexiva pronomen placeras vanligtvis före verbet. När verbet står i infinitiv (grundform) eller gerundium (pågående form) kan pronomenet även sättas efter verbet och skrivs då ihop med verbet till ett ord.

EXEMPEL

¿Has comprado el libro? Har du köpt boken?

No, pero voy a comprar**lo** ahora mismo. Nej, men jag ska köpa den nu på en gång.

¿Está lista la tarta? Är kakan klar?

Estoy preparándola ahora. Jag håller just på att baka den.

Översikt personliga, possessiva och reflexiva pronomen

PERSONLIGA PRONOMEN som subjekt		POSSESSIVA PRONOMEN obetonade	REFLEXIVA PRONOMEN
som objekt			
yo	me	mi, mis	me
tú	te	tu, tus	te
él, ella, usted	lo, le, la	su, sus	se
nosotros, nosotras	nos	nuestro, nuestra, nuestros, nuestras	nos
vosotros, vosotras	os	vuestro, vuestra, vuestros, vuestras	os
ellos, ellas, ustedes	los, les, las	su, sus	se

Demonstrativa pronomen

Demonstrativa pronomen visar eller pekar ut någon eller något: *den här* filmen eller *de där* barnen.

Demonstrativa pronomen böjs som adjektiv, det vill säga efter ordet de beskriver.

este den/det här före maskulint ord i singular (ental)

esta den/det här före feminint ord i singular (ental)

estos de här före maskulint ord i plural (flertal)

estas de här före feminint ord i plural (flertal)

ese den/det här före maskulint ord i singular (ental)

esa den/det här före feminint ord i singular (ental)

esos de här före maskulint ord i plural (flertal)

esas de här före feminint ord i plural (flertal)

aquel den/det där före maskulint ord i singular (ental)

aquella den/det där före feminint ord i singular (ental)

aquellos de där före maskulint ord i plural (flertal)

aquellas de där före feminint ord i plural (flertal)

Aquel och *ese* motsvarar båda två svenska "den/det där". Det finns dock en gradskillnad, där *ese* används om något lite närmare den som talar och *aquel* används om något längre bort. Här skiljer sig spanskan från svenska, och många andra språk, som bara har ett sätt att uttrycka "den/det där".

EXEMPEL

esta casa	det här huset	estos niños	de här barnen
esa casa	det där huset	esos niños	de där barnen
aquella casa	det där huset	aquellos niños	de där barnen

Relativa pronomen

Relativa pronomen syftar ofta tillbaka till ett ord tidigare i meningen. I meningen "Jag har en bror som heter Charlie" är "som" ett relativt pronom som syftar tillbaka på ordet "bror".

Det vanligaste relativa pronomenet i spanskan är **que** (som). Det kan användas om både personer och saker.

EXEMPEL

Tengo un hermano que estudia en la universidad.	Jag har en bror som studerar på universitetet.
Andrea vive en una isla que se llama Tenerife.	Andrea bor på en ö som heter Teneriffa.

Indefinita pronommen

Indefinita pronommen är pronommen som används om något obestämt. Svenska exempel är "någon", "något", "ingen" och "ingenting".

- **Algo** (något, någonting) och **nada** (inget, ingenting)

Dessa ord böjs aldrig.

Exempel:

¿Quieres **algo** más? Vill du ha något mer?

No entiendo **nada**. Jag förstår ingenting.

- **Alguno** (någon, något), **algunos** (några) och **ninguno** (ingen, inget)

Dessa ord används om personer och saker. De böjs som adjektiv, alltså efter ordet som följer. När *alguno* och *ninguno* står direkt framför ett maskulint substantiv förkortas de till **algún** och **ningún**.

Exempel:

en **algún** lugar på någon plats

Hay **algunas** preguntas. Det finns några frågor.

No hay **ningún** restaurante. Det finns ingen restaurang.

No he visto **ninguna** chica aquí. Jag har inte sett någon tjej här.

- **Alguien** (någon) och **nadie** (ingen)

Dessa ord används bara om personer och böjs aldrig.

Exempel:

¿Está **alguien** en casa? Är det någon hemma?

Nadie ha visto la película. Ingen har sett filmen.

Svenskans "man"

När vi på svenska inte vill eller inte kan visa vem som utför en handling använder vi det indefinita pronomet **man**: "På många grundskolor har **man** infört mobilförbud."

På spanska används ofta **se** för att uttrycka "man". Verbet böjs efter substantivet.

EXEMPEL

¿Dónde se habla español?	Var pratar man spanska? Substantivet <i>español</i> står i singular (ental).
¿Qué idiomas se hablan en Europa?	Vilka språk talar man i Europa? Substantivet <i>idiomas</i> står i plural (flertal) och verbet <i>hablan</i> böjs då också i plural.
Se alquila piso nuevo amueblado.	Man hyr ut ny möblerad lägenhet./Ny möblerad lägenhet uthyres.
Se venden casas en Madrid.	Man säljer hus i Madrid./Hus i Madrid säljes.

Samma sak kan även uttryckas genom att man sätter verbet i tredje person plural, alltså de-formen:

En Alemania **hablan** alemán. I Tyskland talar man tyska (egentligen: "talar de").

A framför direkt objekt

När det direkta objektet är en eller flera bestämda personer sätter man alltid ut prepositionen **a** före.

EXEMPEL

Veo a Beatrice.	Jag ser Beatrice.
¿Conocéis a la hermana de Isabel?	Känner ni Isabels syster?
Hemos visitado a nuestros abuelos.	Vi har hälsat på hos vår mormor och morfar (eller farmor och farfar).

Direkt objekt är den satsdel som svarar på frågan "Vad?" i en sats. Till exempel "Jag ser **hunden**." "Vi läser **en saga**." Tidigare kallades direkt objekt för ackusativobjekt.

Negationer

Negationer används för att göra ett påstående nekande. I svenska använder vi oftast negationen *inte*:

Jag är från Sverige. > Jag är **inte** från Sverige.

I spanskan är den vanligaste negationen **no** (inte). *No* sätts före det böjda verbet och före ett eventuellt pronomens objektsform.

EXEMPEL

No soy de Suecia.	Jag är inte från Sverige.
No he hecho los deberes.	Jag har inte gjort läxorna.
¿ No te gusta el helado de fresa?	Tycker du inte om jordgubbsglass?

No kan också betyda "nej". Vill man säga "Nej, jag är inte från Sverige" behövs det dubbla *no*:

No, no soy de Suecia.

Det första *no* betyder "nej", och det andra *no* betyder "inte".

Några andra **vanliga negationer**:

- **Nada** (ingenting, inte alls)

Nada behöver kompletteras med ett *no* före det böjda verbet.

Mi vida **no** ha cambiado **nada**. Mitt liv har inte förändrats alls.

No entendemos **nada**. Vi förstår ingenting.

- **Nunca** (aldrig)

Nunca he estado en Japón. Jag har aldrig varit i Japan.

Om *nunca* står efter det böjda verbet behöver det kompletteras med ett *no* före det böjda verbet.

No he estado **nunca** en Japón. Jag har aldrig varit i Japan.

• **Tampoco** (inte heller)

Tampoco he estado en China. Jag har heller inte varit i Kina.

Om *tampoco* står efter det böjda verbet behöver det kompletteras med ett *no* före det böjda verbet.

No he estado en China **tampoco**. Jag har inte heller varit i Kina.

Prepositioner

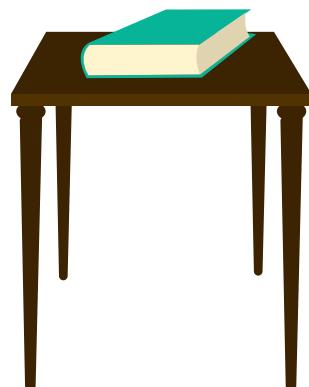
Prepositioner är småord som beskriver läge, riktning eller tid – ofta i förhållande till något annat. Några svenska exempel är: *i* fickan, *på* hyllan, *under* jullovet, *till* Stockholm.

Det är inte alltid det finns en spansk preposition som motsvarar just en svensk preposition. Ibland kan till exempel en svensk preposition betyda flera saker på spanska, och tvärtom. Ett exempel på detta är den spanska prepositionen **en**, som kan betyda både ”i”, ”på” och ”om”.

Estamos **en** la escuela. Vi är i skolan.

El libro está **en** la mesa. Boken ligger *på* bordet.

En una semana, voy a Mallorca. Om en vecka åker jag till Mallorca.

En används också framför transportmedel:

Vamos *en* coche/*en* tren/*en* autobús/*en* avión. Vi åker bil/tåg/buss/flyg.

En översätts här inte till svenska.

Några andra **vanliga spanska prepositioner**:

a till

vid klockslag

Exempel:

Vamos **a** la escuela. Vi går till skolan.

El autobús sale **a** las dos. Bussen går klockan två.

con med

Exempel:

Vivo **con** mi madre y mi hermano menor. Jag bor med min mamma och min lillebror.

de av
från

Exempel:

Soy **de** Suecia. Jag är från Sverige.
La mesa es **de** madera. Bordet är av trä.

entre mellan
bland

La tienda está **entre** la farmacia y la agencia de viajes. Affären ligger mellan apoteket och resebyrån.
El parkour es muy popular **entre** los jóvenes. Parkour är väldigt populärt bland ungdomar.

hasta till
fram till

Exempel:

Las discotecas están abiertas **hasta** muy tarde. Diskoteken är öppna till väldigt sent.
Sigues esta calle **hasta** la parada de autobús. Du följer den här gatan fram till busshållplatsen.

sin utan

Exempel:

Para mí, un agua **sin** gas, por favor. En vatten utan kolsyra för mig, tack.

para till
för (att)

Exempel:

Las flores son **para** mi tía. Blommorna är till min moster.
Para mí, sólo un café, por favor. För mig, bara en kaffe, tack.
Estoy lista **para** ir de excursión. Jag är redo för att åka på utflykt.

por genom
för

Exempel:

El autobús pasa **por** la ciudad. Bussen åker genom staden.
Ya he pagado **por** ti. Jag har redan betalat för dig.

sobre över
på, ovanpå
om

Exempel:

El cuadro está sobre la cama.	Tavljan hänger över sängen.
¡No pongas los pies sobre la mesa!	Lägg inte fötterna på bordet!
Es una película sobre La Segunda Guerra Mundial.	Det är en film om andra världskriget.

Prepositioner brukar vara något av det svåraste att lära sig i ett nytt språk. Det beror på att det inte finns några egentliga regler som talar om vilken preposition man ska använda i ett visst sammanhang. Varför säger vi till exempel "i affären" men "på banken"?

Muy och mucho

"Mycket" kan på spanska hetta *muy*, *mucho* och *muchacha*.

- **Muy** = "mycket" framför adjektiv och adverb

La ciudad es **muy** grande (adjektiv).

El tren va **muy** despacio (adverb).

Staden är mycket stor.

Tåget åker mycket långsamt.

- **Mucho** = "mycket" vid verb och framför maskulina substantiv

Los alumnos estudian (verb) **mucho**.

La profesora bebe **mucho** café (maskulint substantiv).

Eleverna pluggar mycket.

Läraren dricker mycket kaffe.

- **Mucha** = "mycket" framför feminina substantiv

Está bien beber **muchas** agua (feminint substantiv).

Det är bra att dricka mycket vatten.

- **Muchos** och **muchas** = många

Tengo **muchos** amigos (maskulint substantiv).

España tiene **muchas** playas (feminint substantiv).

Jag har många kompisar.

Spanien har många stränder.

Hay, está, están

Verben *hay*, *está* och *están* betyder nästan samma sak. Men det finns skillnader som är bra att känna till.

hay = det finns. Böjs aldrig. Substantivet som kommer efter står i obestämd form:

En España **hay** muchos turistas.

I Spanien finns det många turister.

está = den/det ligger eller befinner sig (singular):

El museo Prado **está** en Madrid.

Prado-museet ligger i Madrid.

están = de ligger eller befinner sig (plural):

Mallorca y Menorca **están** en el Mar Mediterráneo.

Mallorca och Menorca ligger i Medelhavet.

Ser och estar

Verben *ser* och *estar* betyder "att vara". Men de används på lite olika sätt.

ser:

- Vara, när det handlar om **nationalitet, yrke, form, ursprung** och **tillhörighet**.

Felipe **es** español. Felipe är spanjor.

Mi madre **es** médica. Min mamma är läkare.

La mesa **es** redonda. Bordet är runt.

Mis primos **son** de Bilbao. Mina kusiner är från Bilbao.

El móvil **es** mío. Mobilen är min.

- Vara, när det handlar om **egenskaper** som är **permanenta** eller **varaktiga**.

Laura **es** simpática. Laura är trevlig.

Mis hermanos **son** rubios. Mina syskon är blonda.

Visserligen kan man färga håret, men hårfärg brukar ändå räknas som en varaktig egenskap.

estar

- Vara, när det handlar om egenskaper eller tillstånd som är mer övergående.

Estoy cansado.

Jag är trött.

La comida **está** caliente.

Maten är varm.

- Befinna sig, ligga, sitta, stå.

Estamos en el aeropuerto ahora.

Vi är/befinner oss på flygplatsen nu.

El libro **está** en la estantería.

Boken står i bokhyllan.

- Må.

¿Cómo **estás**?

Hur mår du?

Estoy bien, gracias.

Jag mår bra, tack.

Ibland kan både *ser* och *estar* vara rätt. Vilket verb man ska använda beror då på vad man vill säga.

EXEMPEL

Elena **es** alegre

Elena är glad (som person, hon är gladlynt).

Elena **está** alegre.

Elena är glad /just nu/ (kanske har det hänt något roligt).

Eres muy guapo.

Du är mycket snygg (jag tycker alltid att du är det).

¡**Estás** muy guapo!

Vad fin du är /idag!/ (kanske har du köpt nya kläder eller har ny frisyr).

Ibland kan ett adjektivs betydelse ändras beroende på om man använder *ser* eller *estar*.

Listo är ett sådant exempel:

Mi hermana **es** lista. Min syster är smart.

Mi hermana **está** lista. Min syster är färdig/redo.

TALA OCH SKRIVA

För att kunna tala och skriva på spanska är det bra att ha ett gott ordförråd och känna sig säker på grammatiken. Men det finns även andra saker som underlättar kommunikationen. När man talar är det viktigt att känna till uttal och betoning för att den som lyssnar ska förstå. Och för att hålla igång ett samtal eller skriva till exempel ett e-mail är det bra att veta hur man hälsar, ställer frågor och uttrycker en åsikt.

Uttal

Spanskans uttal är inte svårt, eftersom orden ofta uttalas precis som de skrivs. Här är spanskan mycket enklare än exempelvis franskan eller engelskan. Det finns dock några bokstäver och ljud som uttalas annorlunda än på svenska. Titta även gärna i kapitel 2 för att se hur uttalet kan skilja sig åt beroende på vilket land eller region personen som talar kommer ifrån.

Konsonanter

- c** Uttales som "k" framför vokalerna **a, o, u**: *casa* (hus) uttalas [kasa].
2. Uttales som ett läspljud eller som "s" framför vokalerna **e** och **i**. Läspljudet i spanskan låter ungefär som i engelskans *think*. *Cinco* (fem) uttalas [thinko] eller [sinko].
- ch** Uttales som i engelskans *much*: *chica* (tjej) uttalas [tjika].
- g** 1. Uttales som "g" framför vokalerna **a, o, u**: *gato* (katt) uttalas [gato].
2. Uttales som svenskans "skjorta" framför vokalerna **e** och **i**: *gente* (folk) uttalas [skjente].
- gu** Uttales som "g". U:et hörs inte: *guitarra* (gitarr) uttalas [gitarra].
- h** Uttales inte: *hotel* (hotell) uttalas [otel].
- j** Uttales som svenskans "skjorta": namnet *José* uttalas [skjosé].
- ll** Uttales som ett svenskt "j": ön *Mallorca* uttalas [Majorka].
- ñ** Uttales "nj": *mañana* (morgon/i morgen) uttalas [manjana].
- qu** Uttales som "k". U:et hörs inte: *quiosco* (kiosk) uttalas [kiosko].
- z** Uttales som ett läspljud eller som "s": *zorro* (räv) uttalas [thorro] eller [sorro].

Vokaler

Alla vokaler i spanskan är korta:

- a** Uttalas som i svenskans "hatt".
- e** Uttalas som i svenskans "bett".
- i** Uttalas som i svenskans "vitt".
- o** Uttalas som ett svenskt "o" i ordet "boll".
- u** Uttalas som ett svenskt "o" i ordet "bott".
- y**
 1. Uttalas ofta som ett "j": *yo* (jag) uttalas [jo].
 2. Uttalas som ett kort "i" när det står ensamt: *y* (och) uttalas [i].

Stavelse = en vokal med omgivande konsonanter.

Betonning

Med betoning menas var i ordet man lägger trycket. I spanskan finns det några enkla regler för betoning:

- **Näst sista stavelsen** betonas om ordet slutar på **vokal**, **"n"** eller **"s"**: *perro* (hund), *Londres* (London).
- **Sista stavelsen** betonas om ordet slutar på **annan konsonant** än "n" och "s": *Madrid*, *ciudad* (stad).
- Om betoningen inte följer reglerna ovan markeras den med ett accenttecken: *Málaga*, *francés* (fransk).

Det kan känna krångligt att komma ihåg accenttecknen. Samtidigt är det viktigt att sätta ut dem eftersom betoningen och till och med betydelsen av ett ord kan ändras helt.

Exempel:

té = te *te* = dig

tú = du *tu* = din/ditt

está = det ligger *esta* = den/det här

Ordföld

Spanskans ordföld är mycket friare än svenskans. Om man vill säga "Emilia går in i vardagsrummet" finns det tre alternativ på spanska:

- **Emilia entra en la sala de estar.** Detta kallas rak ordföld, där subjektet (Emilia) står före predikatet (*entra*), precis som i den svenska meningen.
- **Entra Emilia en la sala de estar.** Detta kallas omvänt ordföld, med predikatet före subjektet. På svenska är det så här vi bildar frågor (Går Emilia in i vardagsrummet?), men på spanska betyder meningen fortfarande "Emilia går in i vardagsrummet". Under rubriken "Ställa frågor" kan du läsa om hur man bildar frågor på spanska.
- **Entra en la sala de estar Emilia.** Här betonas namnet mer än i de tidigare alternativen. Man skulle kunna översätta meningen med "Det är Emilia som går in i vardagsrummet".

Predikat: verbet, det som händer eller görs i satsen.
 Subjekt: den som gör något i satsen.

Ett undantag från den fria ordföljden är negationen **no** (inte). Den måste stå **före det böjda verbet**.

EXEMPEL

Emilia no entra en la sala de estar.	Emilia går inte in i vardagsrummet.
Esta mañana no he desayunado.	Jag åt inte frukost i morgon.
¿ No te gustan las matemáticas?	Gillar du inte matematik?

Ställa frågor

För att bilda frågor i skrift på spanska används **frågetecken** i slutet av frågan, precis som på svenska. Det som är speciellt med spanskans är att man även sätter ut ett **uppochnedvänt frågetecken** i början av frågan:

¿Victor estudia español? Läser Victor spanska?

Om vi inte hade satt ut frågetecknen hade det inte blivit en fråga, eftersom spanskans inte använder omvänt ordföld för att bilda frågor (se "Ordföld"):

Victor estudia español. Victor läser spanska.

För att få fram det uppochnedvänta frågetecknet på datorn, gå in under "Infoga" och välj sedan "Specialtecken". Frågetecknet brukar finnas under "Interpunktions".

För att ställa frågor när man pratar måste man istället använda **intonationen**. Med intonation menas hur tonen i rösten stiger eller faller. För att markera att en mening är en fråga behöver man gå upp med rösten i slutet. Om meningen är ett påstående går man istället ner med rösten i slutet:

¿Victor estudia español? Läser Victor spanska?

Victor estuda español. Victor läser spanska.

Frågeord

Ett annat sätt att ställa frågor är med hjälp av frågeord, som "Vad?" eller "När?".

¿Qué? Vad? Vilken? Vilket? Vilka?

¿Quién? Vem?

¿Cómo? Hur?

¿Cuándo? När?

¿Cuánto? Hur mycket?

¿Cuántos?/¿Cuántas? Hur många? (maskulina/feminina ord)

¿Dónde? Var?

¿De dónde? Varifrån?

¿Adónde? Vart?

¿Por qué? Varför?

Frågeorden har alltid accenttecknen.

När man använder frågeord på spanska blir ordföljden oftast omvänt, precis som på svenska.

Exempel:

¿Qué haces en tu tiempo libre?	Vad gör du på fritiden?
¿Quién es la chica allí?	Vem är tjejer där borta?
¿Cómo está usted?	Hur mår Ni?
¿Cuándo sale el autobús?	När går bussen?
¿Cuánto cuesta la camiseta?	Hur mycket kostar t-shirten?
¿Cuántas chicas hay en tu clase?	Hur många tjejer finns det i din klass?
¿Dónde está la estación de autobuses?	Var ligger busstationen?
¿De dónde eres?	Varifrån är du?
¿Adónde quieres viajar en las vacaciones?	Vart vill du resa på semestern?
¿Por qué tienes tanta prisa?	Varför har du så bråttom?

Skriva en text på spanska

Eleverna i spanska får lära sig att skriva olika typer av texter, till exempel brev, e-mail, faktatexter och dialoger. Något många tycker är svårt är att veta hur man ska bilda meningar och skriva en sammanhängande text.

Det här avsnittet kommer att ta upp hur man sätter ihop meningar och skriver en text och hur man kan strukturera en typisk skrivuppgift. Här finns också två exempel på vanliga skriftliga uppgifter och texter skrivna av ett par elever.

Bilda meningar

En mening består av minst en **sats**. För att bilda en sats behövs ett **subjekt** och ett **predikat**. Subjekt är den som gör något i satsen. Subjektet består av ett substantiv (sak eller person) eller ett pronomen. Predikat är det som händer eller görs i satsen och består alltid av ett eller flera verb.

Exempel:

Sara ha estudiado. Sara har studerat.

Sara är subjekt, den som gör något, medan *ha estudiado* är predikat, det som görs.

Detta är en fullt fungerande mening, men den är lite kort. För att **bygga på** meningen och göra den mer intressant kan man ställa sig **frågor**:

- Vad studerar Sara?
- När?
- Var?
- Hur? Hur mycket? Hur länge? Hur ofta?

Med hjälp av svaren på dessa frågor kan man göra meningen längre.

Exempel:

Sara ha estudiado inglés cada día.

Sara har studerat engelska varje dag.

Eller:

Esta semana Sara ha estudiado en la biblioteca.

Den här veckan har Sara studerat på biblioteket.

Eller till och med:

Esta semana Sara ha estudiado inglés cada día en la biblioteca.

Den här veckan har Sara studerat engelska varje dag på biblioteket.

Spanskan har en ganska fri ordföljd så det finns flera alternativ för i vilken ordning de kompletterande orden kan komma.

Exempel:

En la biblioteca Sara ha estudiado inglés cada día esta semana.

På biblioteket har Sara studerat engelska varje dag den här veckan.

För att göra meningen mer komplex kan man **komplettera** den ursprungliga satsen, huvudsatsen, med en bisats. Bisatsen säger alltid något om huvudsatsen och brukar inledas med ett **relativt pronomem**. Det vanligaste relativata pronomenet är på svenska "som", och på spanska är det *que*.

que som, att, vad

Exempel:

Tengo un hermano que ...	Jag har en bror som ...
... tiene 15 años.	... är 15 år.
... se llama Elliot.	... heter Elliot.
... quiere ser médico.	... vill bli läkare.
... juega al fútbol.	... spelar fotboll.

Vivimos en una casa **que** tiene un jardín grande.
Creo **que** va a hacer buen tiempo mañana.

Vi bor i ett hus som har en stor trädgård.
Jag tror att det kommer att bli fint väder i morgon.

Huvudsats är en fullständig sats som ensam kan bilda en mening. Bisats kan aldrig stå ensam, utan behöver läggas till en huvudsats.

För att binda ihop satser och meningar och för att göra texten sammanhängande används **sambandsord**. De visar läsaren hur satserna hänger ihop.

y	och
o	eller
pero	men
porque	för att, eftersom
por eso	därför

Till exempel kan man binda ihop två meningar till en för att få en mer sammanhängande text:

Alva va a la farmacia. Compra unas aspirinas. Alva går till apoteket. Hon köper lite värktabletter.

Blir:

Alva va a la farmacia **y** compra unas aspirinas. Alva går till apoteket och köper lite värktabletter.

Fler exempel:

¿Quieres un café **o** prefieres un zumo?

Vill du ha kaffe eller vill du hellre ha juice?

Quiero viajar, **pero** no tengo dinero.

Jag vill resa, men jag har inga pengar.

Estoy muy cansado **porque** anoche me

Jag är väldigt trött för jag gick och lade mig sent igår kväll.

Ayer me acosté tarde y **por eso** estoy un poco cansado hoy.

Igår gick jag och lade mig sent och därför är jag lite trött idag.

För att föra handlingen i en text framåt används sambandsord som har att göra med **tid** eller **ordningsföljd**, till exempel "först" eller "avslutningsvis":

primero	först	luego	sedan, därför
antes (de)	innan, tidigare	más tarde	senare
entonces	då	finalmente	till slut, slutligen
de repente	plötsligt	al fin	till slut, slutligen
después	sedan, därför	por último	till sist

EXEMPEL

Primero tengo clase de inglés.

Först har jag lektion i engelska.

Después voy a visitar a un amigo, y

Därefter ska jag hälsa på en kompis,

por último voy a entrenar.

och till sist ska jag träna.

Här följer ytterligare några **småord** som är användbara när man skriver en text:

a	till	sin	utan
de	från, av	casi	nästan
en	i, på	también	också
con	med	además	dessutom

EXEMPEL

En mi tiempo libre me gusta ir **al*** gimnasio.

På fritiden gillar jag att gå till gymmet.

Soy **de** Chile, pero vivo **en** Suecia.

Jag är från Chile, men jag bor i Sverige.

Los abuelos fueron **con** sus nietos al parque.

Morföräldrarna (eller farföräldrarna) gick med sina barnbarn till parken.

Es un viaje largo, **casi** doce horas.

Det är en lång resa, nästan tolv timmar.

Me gusta mucho la historia y **también** me interesa la religión.

Jag gillar historia mycket och jag är även intresserad av religion.

Estoy cansada, y **además** no tengo tiempo.

Jag är trött, och dessutom har jag inte tid.

*a + el = al

Skriva e-mail och brev

En vanlig uppgift är att skriva ett brev eller e-mail till en spansktalande person. Instruktionen kan se lite olika ut, men vissa saker, till exempel hälsningsfraser, ska alltid finnas med. Här kommer ett exempel på hur man kan strukturera ett e-mail eller brev:

• Hälsningsfraser:

- ¡Hola María!
Hej María! I informella brev och e-mail kan man gärna använda mottagarens förnamn.
- ¡Buenos días!
Goddag!

Utrop på spanska markeras i skrift med ett uppochnedvänt utropstecken i början och ett rättvänt utropsstecken på slutet. För att få fram det uppochnedvänta utropstecknet på datorn, gå in under "Infoga" och välj sedan "Specialtecken". Utropstecknet brukar, precis som frågetecknet, finnas under "Interpunktions".

• Presentera sig och berätta lite om sig själv:

- Me llamo ...
Jag heter ...
- Tengo ... años.
Jag är ... år (fyll i rätt ålder).
- Vivo en ...
Jag bor i ... (fyll i stad eller ort).
- Soy de Suecia.
Jag är från Sverige (eller byt ut mot annat land).
- Hablo sueco, inglés ...
Jag talar svenska, engelska ... (fyll gärna på med fler språk).
- Vivo con mi familia.
Jag bor med min familj.
- Mi madre/padre se llama ...
Min mamma/pappa heter ...
- Tengo un hermano mayor/menor.
Jag har en storebror/lillebror.
- Tengo una hermana mayor/menor.
Jag har en storasyster/lillasyster.
- Tiene ... años.
Han/hon är ... år.
- Vivimos en una casa.
Vi bor i ett hus.
- Vivimos en un piso/apartamento.
Vi bor i en lägenhet.

• Avskedsfraser:

- Saludos/Recuerdos
Hälsningar
- ¡Chao!
Hej då!
- Un abrazo
Kram
- ¡Nos vemos!
Vi ses!
- ¡Hasta luego!
Vi ses/Vi hörs!

Ofta ska eleverna även berätta om något, till exempel en vanlig dag, en semesterresa eller något de har varit med om. I kapitlet "Ordförråd" finns ett avsnitt som handlar om att beskriva sina dagliga rutiner.

För att göra brevet eller e-mailet mer levande och kommunikativt är det bra att **ställa frågor** till den man skriver till. Titta gärna under rubriken "Ställa frågor".

Exempel

Såhär kan en skrivuppgift vara utformad:

Escribir un e-mail

Genom din spansklärare har du fått kontakt med en tjejer från Spanien, som heter Laura. Nu har du precis fått ett första e-mail av henne och du bestämmer dig för att genast svara. Presentera dig och berätta lite om dig själv: var du bor, om din familj och vad du gör på fritiden. Ställ gärna frågor till Laura. Tänk på att använda hälsnings- och avskedsfraser.

¡Hola! ¿Qué tal?

Soy Laura y vivo en Granada, en el sur de España, con mi familia. Tengo quince años. En mi tiempo libre me gusta hacer varias cosas, leer, entrenar y salir con mis amigas. También estudio de vez en cuando, claro.

¿Dónde vives? ¿Qué haces en tu tiempo libre? ¿Has estado en España alguna vez? ¡Cuéntame todo!

*Un abrazo,
Laura*

Svensk översättning:

Hej! Hur är det?

Jag heter Laura och bor i Granada, i södra Spanien, med min familj. Jag är femton år. På fritiden tycker jag om att göra olika saker, läsa, träna och gå ut med mina kompisar. Ibland pluggar jag också, så klart.

Var bor du? Vad gör du på fritiden? Har du varit i Spanien någon gång? Berätta allt!

*Kram,
Laura*

Såhär har en elev löst uppgiften:

¡Hola Laura!

¿Cómo estás?

Me llamo Ebba, tengo dieciséis años y vivo en Suecia. Vivo en una ciudad que se llama Gotemburgo. Gotemburgo es una ciudad grande, es una de las ciudades más grandes de Suecia. Vivo con mi familia en una casa blanca y bastante grande. He vivido aquí toda mi vida. Tengo una madre, un padre y dos hermanos; un hermano y una hermana. Mi hermana tiene veintiún años y mi hermano tiene catorce años.

Suecia es un país con tiempo muy variado. A veces hace buen tiempo y otros días hace mal tiempo. En el verano hace sol y calor, pero llueve mucho también. En el invierno hace frío. La capital de Suecia se llama Estocolmo. Es la ciudad más grande de Suecia y viven unas 790 000 personas allí. Una cosa especial de Estocolmo es el rey y su familia, que viven en un palacio allí.

Mi instituto se llama X y es un instituto muy bonito y bastante pequeño. Tiene sólo 300 alumnos y unos 20 profesores. Mi asignatura favorita es inglés porque es una lengua muy buena y útil.

Cuando hace buen tiempo me gusta ir a la playa con mis amigos. Me gusta mucho tomar el sol. En el invierno mi familia y yo vamos a las montañas a esquiar. Usualmente esquiamos en Sälen. Pienso que esquiar es muy divertido y me gusta el clima en las montañas también porque el aire es muy fresco allí. Además trabajo un poco en mi tiempo libre. Trabajo de niñera dos noches a la semana. Pienso que es un trabajo bastante divertido. **¿Qué haces tú en el tiempo libre?**

El verano pasado estuve dos semanas en Alicante, España, con mi familia y unos amigos. Viajamos en avión. En España vivimos en una casa grande con una piscina. Nos gusta el mar y por eso pasamos mucho tiempo en la playa. Nadamos mucho porque hacía mucho calor. Fue un viaje divertido.

Y tú Laura, ¿has estado en Suecia alguna vez? ¡Escríbeme pronto!

Saludos

//Ebba

Hälsningsfraser

Eleven presenterar sig och berättar lite om sig själv.

Om Sverige

Om skolan.

Om fritiden.

Ställ en fråga för att göra mejlet mer kommunikativt.

Om något eleven gjorde i somras.

En fråga, en uppmaning och en avskedsfras.

Svensk översättning:

Hej Laura!

Hur mår du?

Jag heter Ebba, är sexton år och bor i Sverige. Jag bor i en stad som heter Göteborg. Göteborg är en stor stad, en av de största i Sverige. Jag bor med min familj i ett vitt, ganska stort hus. Jag har bott här i hela mitt liv.

Sverige är ett land med varierat väder. Ibland är det fint väder och andra dagar är det dåligt väder. På sommaren är det soligt och varmt, men det regnar mycket också. På vintern är det kallt. Sveriges huvudstad heter Stockholm. Det bor ungefär 790 000 människor där. En speciell sak med Stockholm är kungen och hans familj, som bor där i ett slott.

Min gymnasieskola heter X och är en väldigt fin och ganska liten skola. Den har bara 300 elever och ungefär 20 lärare. Mitt favoritämne är engelska för det är ett mycket bra och användbart språk.

När det är fint väder tycker jag om att gå till stranden med mina kompisar. Jag gillar väldigt mycket att sola. På vintern åker min familj och jag till fjällen och åker skidor. Vanligtvis åker vi till Sälen. Jag tycker att det är roligt att åka skidor och jag tycker om klimatet i fjällen för luften är väldigt frisk där. Dessutom jobbar jag lite på min fritid. Jag sitter barnvakt två kvällar i veckan. Jag tycker att det är ett ganska roligt jobb. Vad gör du på fritiden?

I somras var jag två veckor i Alicante, Spanien, med min familj och några vänner. Vi reste med flyg. I Spanien bodde vi i ett stort hus med pool. Vi tycker mycket om havet och därför tillbringade vi mycket tid på stranden. Vi simmade mycket för det var väldigt varmt. Det var en rolig resa.

Och du Laura, har du varit i Sverige någon gång? Skriv snart tillbaka!

Hälsningar
//Ebba

Skriva dialog

En annan vanlig uppgift är att skriva en dialog. En dialog är ett samtal mellan två eller flera personer. I text markeras vanligen varje replik med ett tankstreck, även kallat talstreck eller pratminus. Dialogen ska ofta utspela sig i en affär, på ett apotek, på en restaurang eller på en tågstation. Eleverna får tillfälle att skriva egna meningar samtidigt som de bearbetar nytt ordförråd och lär sig om vardagsliv i spansktalande länder. Såhär kan en uppgift vara utformad:

Skriv en dialog: en la cafetería

Skriv en dialog som utspelar sig på ett café. Två gäster kommer in på caféet och vill beställa något att äta och dricka. Kyparen tar upp beställningar och kommer med mat och dryck. Till din hjälp har du menyn och de fraser som hör till kapitlet.

När man skriver en dialog mellan olika personer behöver man tänka på vilket **tilltal** man ska använda. Personer som inte känner varandra, som i en affär eller på ett café, brukar ofta tilltala varandra med ett artigt tilltal: **usted** (Ni). Det är sedan viktigt att använda sig av samma tilltal genom hela dialogen.

Menú

Café

kaffe

Café con leche

kaffe med mjölk

Cortado

"cortado", en espresso med lite varm mjölk, serveras ofta i ett glas

Té

te

Chocolate

choklad

Zumo: de naranja, de manzana, de melocotón
juice: apelsin, äpple, persika

Agua mineral

mineralvatten

Bocadillo de jamón

smörgås med skinka

Bocadillo de queso

smörgås med ost

Cruasán

croissant

Helado: de vainilla, de chocolate, de fresa

glass: vanilj, choklad, jordgubb

Såhär har en elev löst uppgiften (texten är rättad):

Camarero: Buenos días. ¿Qué desean ustedes?

Ana: Buenos días. Quiero un café con leche, por favor.

Eduardo: Y para mí un zumo.

Camarero: Tenemos de naranja, de manzana, de melocotón ...

Eduardo: De manzana, por favor.

Camarero: Muy bien. ¿Algo más?

Ana: Sí, dos bocadillos de queso también, por favor.

Camarero: Bien. En seguida les sirvo.

(Un poco más tarde)

Camarero: Tengan, un café con leche, un zumo de manzana y dos bocadillos de queso.

Ana y Eduardo: Muchas gracias.

Kyparen använder det artiga tilltalet *ustedes* (Ni, flera personer).

Quiero (jag vill ha) är det vanliga sättet att beställa något på. På svenska kan det låta lite oartigt, men eftersom man lägger till *por favor* är det artigt. *Por favor* betyder "tack" eller "var så snäll" och motsvarar engelskans *please*.

Kyparen fortsätter att nia gästerna: *les sirvo* (jag serverar Er).

Svensk översättning:

Kypare: Goddag. Vad får det lov att vara?

Ana: Goddag. Jag vill ha en kaffe med mjölk, tack.

Eduardo: Och jag tar en juice.

Kypare: Vi har apelsin, äpple, persika ...

Eduardo: Äpple, tack.

Kypare: Mycket bra. Något mer?

Ana: Ja, två ostsmörgåsar också, tack.

Kypare: Javisst. Jag kommer strax med det.

(Lite senare)

Kypare: Varsågoda, en kaffe med mjölk, en äpplejuice och två ostsmörgåsar.

Ana och Eduardo: Tack så mycket.

I Sverige brukar vi ofta beställa vid disken, betala och själva ta med mat och dryck till bordet när vi går på café. I Spanien är det mycket vanligare med bordsservering. Spanjorerna äter gärna frukost på ett café eller en bar. Den spanska frukosten är ganska olik den svenska. Den består oftast av en kopp kaffe eller te och något sött till, såsom croissanter eller muffins (*magdalenas*).

Skriva en text: checklista

Före inlämning av en text kan det vara bra att gå igenom den en sista gång, och eventuellt göra några förbättringar, med hjälp av följande punkter:

- Är texten skriven i samma tempus (tidsform) rakt igenom? Berättar du till exempel om något som hände igår ska du bara använda preteritum eller imperfekt. Om du vill använda olika tempus måste det vara tydligt att det är meningen. Använd gärna tidsangivelser, till exempel "igår", "förra veckan" eller "till sommaren" för att markera om du byter tempus.
- Har substantiven rätt artiklar (*el/la, un/una*)? Slå upp ordet i en ordbok om du är osäker på om det är maskulint eller feminint.
- Är verben rätt böjda efter person? Det räcker inte att skriva verben i grundform, utan de måste även böjas efter den person som utför handlingen.
- Är adjektiven böjda efter det substantiv de beskriver? Tänk på hur adjektiv böjs efter om substantivet är maskulint och feminint. Och om substantivet står i plural måste även adjektivet göra det.
- Används svenska ord? Då skulle en spansktalande person inte förstå. Ta bort det svenska ordet och slå upp den spanska motsvarigheten, eller förklara med andra ord på spanska.
- Finns det sambandsord som visar hur meningarna hänger ihop och för handlingen framåt?
- I dialog: Används rätt tilltal och är det konsekvent använt genom hela dialogen?
- Kontrollera stavningen. Många datorer har spanska rättstavningsprogram man kan använda. Vid tveksamheter är det alltid bra att vända sig till en ordbok.
- Är skiljetecken rätt använda? Tänk särskilt på det uppochnedvänta frågetecknet i början av frågor och det uppochnedvänta utropstecknet i början av utrop, till exempel "hej".

Muntliga situationer

Eleverna i spanska behöver både kunna delta i samtal och göra presentationer på spanska.

Samtal

Ett samtal börjar ofta med några **hälsningsfraser**:

¡Hola!

Hej!

¡Buenos días!

Goddag/God morgon!

¡Buenas tardes!

God eftermiddag!

¡Buenas noches!

God kväll!

Är det **första gången** man träffas passar någon av dessa fraser bra:

Mucho gusto.

Trevligt att träffas.

Encantado.

Trevligt att träffas (använts av en man/kille).

Encantada.

Trevligt att träffas (använts av en kvinna/tjej).

Kanske vill man fråga hur den andre **mår**:

¿Qué tal?

Hur är det?/Hur mår du?

¿Cómo estás?

Hur mår du?

¿Cómo está usted?

Hur mår Ni? (artigt)

Du eller Ni?

I Sverige säger vi "du" till i princip alla. I Spanien är det däremot vanligt att tilltala äldre personer och personer man inte känner med ett artigt tilltal: *usted* (Ni). I övriga fall används tilltalet *tú* (du).

För att **uttrycka en** åsikt kan dessa fraser passa:

Creo que ... Jag tror att ..., Jag tycker att ...

Pienso que ... Jag tycker att ...

Me parece (que) ... Jag tycker att ...

Opino que ... Jag anser att ...

Es verdad Det är sant

Estoy de acuerdo Jag håller med dig

No estoy de acuerdo Jag håller inte med dig

Pienso que no Det tycker jag inte

Claro / Por supuesto Självklart

No sé Jag vet inte

No (me) importa Det spelar ingen roll

Sí Ja

No Nej

¿Verdad? Eller hur? Inte sant?

Creo que es una buena idea.

Me parece una persona muy interesante.

Opino que es importante pensar
en los demás. ¿**Verdad?**

Jag tycker att det är en bra idé.

Jag tycker att det är en väldigt intressant person.

Jag anser att det är viktigt att tänka på andra.
Inte sant?

För att **tacka, vara artig** eller **be om ursäkt** kan man använda dessa fraser:

Gracias

Tack

Muchas gracias

Tack så mycket

Por favor

Var snäll och .../Tack (motsvarar engelskans *please*)

De nada / No hay de que

Ingen orsak

Perdón

Ursäkta

Lo siento

Jag är ledsen/Förlåt

För att **ta avsked**:

¡Adiós!

Adjö!/Hej då!

¡Chao!

Hej då!

¡Nos vemos!

Vi ses!

¡Hasta luego!

Vi ses!/Vi ses sen!

¡Hasta mañana!

Vi ses i morgon!

¡Hasta pronto!

Vi ses snart!

Handslag, kram eller kindpuss?

Att hälsa omfattar ofta mer än att säga *hej* eller *buenos días*. I Sverige brukar vi hälsa på personer vi inte känner genom att ta i hand. Vänner och släktingar får ofta en kram.

Hur hälsar man då i den spansktalande världen? Det beror lite på i vilket land man befinner sig.

I Spanien hälsar vanligtvis två tjejer på varandra genom att ge varandra en lätt puss på varje kind, först höger, sedan vänster. På samma sätt gör en tjej och en kille som träffas. Två killar skakar däremot alltid hand.

I stora delar av Latinamerika är det vanligast att hälsa med endast en lätt puss på höger kind. Precis som i Spanien brukar två killar hälsa på varandra genom att skaka hand, ibland tillsammans med en dunk i ryggen. I Argentina är det däremot vanligt att två killar hälsar på varandra med en kindpuss. I mer formella sammanhang, som i arbetslivet, är det emellertid brukligt att hälsa genom att ta i hand, både i Latinamerika och i Spanien.

Presentationer

En vanlig uppgift eleverna får är att göra en muntlig presentation av sig själva eller av någon de känner. Presentationen kan även handla om ett spansktalande land, en artist eller kanske en spansk högtid eller tradition. Då kan man använda många av fraserna och småorden från avsnittet "Skriva en text på spanska".

Så här kan en uppgift om presentation vara utformad:

Muntlig uppgift: ett spansktalande land

Du ska få fördjupa dig i ett spansktalande land, som du sedan ska berätta om på spanska i en mindre grupp.

Dessa saker ska du ta reda på:

- Geografin. Vilka viktiga städer har landet? Finns det berg, skog, sjöar eller kust?*
- Klimatet. Vad brukar det vara för väder i landet?*
- Traditioner och högtider.*
- Maten i landet. Vad brukar invånarna äta och dricka?*
- Sevärdheter: Finns det några kända byggnader, museer eller andra saker som är värdiga att besöka?*
- Kända personer från landet, till exempel inom musik, film eller politik.*

Du ska kunna berätta relativt fritt om landet med hjälp av stödord, inte läsa en hel text innantill.

Det kan vara bra att börja med att skriva ett manus, som en löpande text eller i punktform. Om man först skriver texten på svenska för att sedan översätta den till spanska blir språk och meningsbyggnad ofta för komplicerade och kunskaperna i spanska kommer troligen inte att räcka till. Det är därför bättre att skriva direkt på spanska och använda sig av den kunskap om till exempel grammatik man har. Då hamnar språket på en lagom nivå.

Naturligtvis får man gärna slå upp ord man inte kan eller titta i en grammatika för att se hur ett verb böjs. När manus är klart är det bra att skriva ner stödord och träna in presentationen för att kunna prata mer fritt.

Såhär har en elev löst uppgiften:

Voy a hablar de Argentina. Está en el sur de Sudamérica. El país limita con Chile, Bolivia, Paraguay, Brasil, Uruguay y el Océano Atlántico. La capital se llama Buenos Aires y está en el este de Argentina. Mendoza es una ciudad importante también. La montaña más alta de Argentina se llama Aconcagua.

Argentina es un país muy grande y el clima varía mucho. En la capital Buenos Aires hace mucho calor de diciembre a marzo y llueve mucho. En el sur de Argentina hay un clima más frío.

En Argentina se celebra la navidad el 25 de diciembre. Se celebra con mucha comida, fuegos artificiales, árbol de navidad, Papa Noel y regalos. La comida típica de Argentina es mucha carne y las empanadas. Comen mucha pasta y beben vino también.

La Garganta del Diablo es una famosa catarata en Argentina. MALBA es un museo en el centro de Buenos Aires, con arte latinoamericano. Argentina tiene muchos jugadores de fútbol muy buenos. Los jugadores más famosos son Lionel Messi y Diego Maradona.

Svensk översättning:

Jag ska prata om Argentina. Det ligger i södra Sydamerika. Landet gränsar till Chile, Bolivia, Paraguay, Brasilien, Uruguay och Atlanten. Huvudstaden heter Buenos Aires och ligger i östra Argentina. Mendoza är också en viktig stad. Argentinas högsta berg heter Aconcagua.

Argentina är ett väldigt stort land och klimatet varierar mycket. I huvudstaden Buenos Aires är det mycket varmt från december till mars och det regnar mycket. I södra Argentina är klimatet kallare.

I Argentina firar man jul den 25 december. Man firar med mycket mat, fyrverkerier, julgran, jultomten och julkakor. Den typiska maten i Argentina är mycket kött och piroger. De äter mycket pasta och dricker vin också.

Garganta del Diablo är ett berömt vattenfall i Argentina. MALBA är ett museum i centrala Buenos Aires, med latinamerikansk konst. Argentina har många väldigt bra fotbollsspelare. De mest kända spelarna är Lionel Messi och Diego Maradona.

Kommunikativa strategier

Alla som har använt ett annat språk än det egna modersmålet har någon gång varit med om att språket inte riktigt räcker till. Man hittar inte rätt ord, hakar upp sig och kommer av sig. Det kan kännas stressande och göra att man inte vågar kommunicera på det främmande språket.

Som tur är finns det olika kommunikativa strategier man kan använda sig av för att lösa språkliga problem och komma vidare i samtalet eller texten:

- Omformuleringar eller förklaringar. Om man till exempel inte kommer på ordet *perro* (hund) kan man förklara det med andra ord: *es un animal, es muy popular, vive con la familia en la casa, dice "vov"* (det är ett djur, det är populärt, det bor med familjen i huset, det säger "vov").
- Förenkla. Man kan ofta inte berätta en sak på exakt samma sätt som man skulle göra på svenska, utan man behöver förenkla och anpassa till det ordförråd man har.
- Chansa på ett ord. "Förspanska" ett svenskt eller engelskt ord, till exempel *terrass* > *terraza*. Ibland fungerar det, ibland inte.
- Visa med gester.

När man inte förstår:

- Be den andra tala långsammare: *Más despacio, por favor.*
- Visa att du inte förstår: *¿Cómo? (Vad sa du?) No entiendo* (Jag förstår inte).

LÄSA OCH HÖRA

The image shows a 10x10 grid of letters and symbols from various alphabets, including Latin, Greek, and Cyrillic. The letters are colored in a variety of hues, such as red, green, blue, orange, and yellow. A central white box contains the words "LÄSA" and "OCH HÖRA" in large, bold, yellow letters.

LÄSA
OCH HÖRA

Läsa

I spanskundervisningen får eleverna läsa olika typer av texter. I läroboken finns ofta dialoger, faktatexter, berättelser, instruktioner, e-mail och blogginslägg. Läraren kan komplettera texterna med exempelvis nyhetsnotiser och artiklar från tidskrifter. Gemensamt för alla texter är att eleverna behöver använda sig av *lässtrategier* för att förstå innehållet och till exempel kunna svara på frågor kring texten.

Lässtrategier

Lässtrategier handlar om att planera sin läsning och att inta en aktiv roll både före, under och efter läsningen.

Före läsningen

- Titta på rubriken: Vad betyder den? Går det att få en uppfattning om vad texten ska handla om genom rubriken?
- Bilder. Om det finns bilder till texten kan de ofta ge en ledtråd till vad texten ska handla om. Finns det tabeller, kartor eller faktarutor utanför texten kan även de ge viktig information om textens innehåll.
- Förkunskaper. Det är bra att fundera på vad man redan känner till om ämnet för att förutspå vad texten kan komma att handla om och vilken typ av ord som kan förekomma.

Under läsningen

- Skumma igenom texten först för att få en uppfattning om vilken typ av text det är, till exempel en faktatext eller en dialog. Många ord är säkert välbekanta och man kan få en bild av vad texten handlar om.
- Närläsning. Läs texten en gång till, mening för mening, för att uppfatta detaljer i texten.
- Okända ord.
 - Titta på orden som står runt omkring det okända ordet och fundera över vikten av att förstå just det ordet eller om det räcker att förstå orden runt omkring.
 - Fundera på vilka andra spanska ord som påminner om det okända ordet. Är det kanske ett substantiv som har gjorts om till ett verb, eller är det en ny böjning av ett verb?
 - Påminner ordet om något ord på ett annat språk, till exempel svenska eller engelska? Det skadar inte att gissa!
 - Dyker ordet upp flera gånger i texten går det att få fler ledtrådar till vad det betyder.

Efter läsningen

- Dela gärna upp texten i avsnitt och sammanfatta med egna ord, antingen skriftligt eller muntligt för någon annan.
- Skriv en passande rubrik för varje avsnitt. Man kan också skriva en fråga till varje avsnitt som besvaras i just den delen av texten.
- Det är viktigt att inte fastna i enstaka ord man inte förstår, utan att fokusera på helheten.

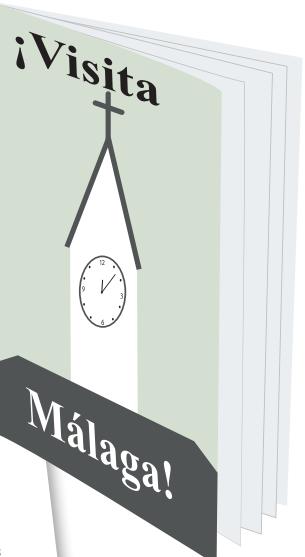
Exempel:

El Mar Mediterráneo baña sus costas y en total la ciudad cuenta con 14 kilómetros de playas. Cuenta con varias zonas verdes con palmeras, por lo que siempre podrás descansar bajo la sombra. Podrás alquilar tumbonas y sombrillas y podrás escoger donde comer en su gran oferta de restaurantes, aunque te recomendamos el pescado de sus chiringuitos. Un plato típico de Málaga es el espeto, un pincho de pescado asado. Si quieres probarlo, solo tienes que acercarte a alguna de las parrillas con forma de barco.

Málaga ofrece una gran cantidad de lugares de interés, monumentos y atracciones para todos los gustos. Si te interesa la cultura y la historia, Málaga tiene mucho por ofrecer: museos, la Catedral, el Teatro Romano y por supuesto la Alcazaba, una fortificación de la época musulmana. Sin duda, se trata de una de las cosas más interesantes que ver en Málaga.

Para aquellos que quieran disfrutar de la noche malagueña, también hay muchas alternativas, desde conciertos y festivales, hasta restaurantes y bares. Cuando el sol duerme en Málaga, la ciudad muestra una pasión muy típica de Andalucía. En varios lugares de Málaga tienes la oportunidad de asistir a espectáculos flamencos durante todo el año. Será una experiencia inolvidable. Uno de los bares más antiguos y famosos de Málaga es El Pimpi, cerca de la Plaza de la Merced. Es un lugar ideal para ir de tapas, para beber algo, o para cenar, con una magnífica selección de buenos quesos y buen jamón.

Descubre todos los destinos y actividades que puedes realizar en tu viaje con la guía oficial de turismo: Visita Málaga.

Före läsningen

Rubriken: Texten handlar förmögligen om Málaga. Även om man inte känner till verbet *visitark* kan man ana att det har med engelskans *visit* att göra.

Bilden: Vilken information ger bilden? Det är en stad vid havet. Det finns något slags kyrka där. Bilden skulle kunna komma från en turistbroschyr.

Förförståelse: Vad vet du redan om Málaga? Kanske att det är en stad vid Medelhavet i södra Spanien, att det är varmt och soligt där och att många turister åker dit.

Under läsningen

Skumma igenom texten. Det ser ut att vara en faktatext. Det finns ingen dialog. Det finns många ord som hör ihop med turism, såsom *clima, sol, playas, cultura* och *restaurantes*.

Närläsning och svåra ord. Kanske förstår du inte uttrycket *cuenta con* men av orden runt omkring kan man ändå förstå att staden har 14 km stränder. Även om du aldrig hade sett orden *catedral, museos, conciertos* och *festivales* kan du ändå gissa vad de betyder genom att de är så lika orden på svenska och engelska. *Quieran* är kanske en ny böjningsform, men man kan ändå se att det liknar *quiero* eller *quiere* och förstå att det handlar om att vilja något.

Träna läsförståelse

Många läroböcker har svenska översättningar till de spanska texterna längst bak i boken. Läs en spansk text med hjälp av strategierna och skriv en sammanfattning på spanska. Man kan även prova att översätta en spansk text till svenska och sedan jämföra den med den svenska översättningen i boken.

Höra

Eleverna upplever ofta hörförståelse som svårare än läsförståelse. Lyssnandet sker i realtid och man har inte tid att stanna upp och fundera över vad enskilda ord betyder. För nybörjare kan det också vara svårt att avgöra var ett ord slutar och nästa börjar. Elever anmärker ofta på att spansktalande pratar så snabbt. Detta kan till viss del vara sant, men att eleverna upplever att det går för fort beror också på att de ännu inte har en automatiserad förmåga att lyssna på och förstå spanska. Med det menas att de inte är så vana vid att höra talad spanska, olika dialekter och accenter, och att de inte är helt bekanta med spansk grammatik, ordförråd och meningsbyggnad.

Strategier

Precis som vid läsförståelse gäller det att inte fastna vid ord eller uttryck man inte förstår, utan att fokusera på det man faktiskt förstår och dra slutsatser om innehållet utifrån det. Många av de språkliga strategier som används vid läsförståelse kan också användas vid hörförståelse, främst när det gäller okända eller svåra ord. Här kommer ytterligare några strategier att använda vid hörförståelse:

Före lyssningen

- Vad är det du ska lyssna på? Är det ett nyhetsinslag, en dialog eller ett högtalarmeddelande? Fundera på vilken typ av ordförråd man kan förvänta sig att höra.
- Fundera på vad det är man ska ta reda på. Finns det frågor att besvara är det viktigt att läsa igenom dem och se till att man förstår dem först.

Under lyssningen

Lyssna med penna i handen så att du kan anteckna viktiga ord och detaljer som du uppfattar.

Träna hörförståelse

Många läroböcker har en cd-skiva med de inlästa texterna. Testa att lyssna på en spansk text med boken stängd och skriv ner mening för mening vad som sägs. Gör så många pauser som behövs. Jämför sedan din text med texten i boken.

UR Skola har många bra program som är anpassade efter olika nivåer, till exempel nyhetssändningar från den spanskspråkiga världen. Till programmen finns arbetsblad med frågor att arbeta med för att testa förståelsen.

ORDFÖRÅD

Det här kapitlet handlar om ord och fraser som tillhör det spanska basordförrådet och som återkommer i många olika situationer. Det handlar även om hur man kan arbeta med nya ord och bredda sitt ordförråd.

Träna ordförråd

Vill man utöka sitt ordförråd är det bästa sättet att utsätta sig för språket så mycket som möjligt. Med engelskan är detta enkelt, då vi dagligen möter språket genom musik, film, serier och texter i olika medier.

Med spanska är det lite svårare, men med hjälp av internet är det nu för tiden lätt att hitta även spanskspråkiga medier. Lyssna på musik, se en film, läs bloggar och försök att prata spanska om tillfälle ges.

Att läsa glosor är något många förknippar med att lära sig språk. Det är ofta svårt att plugga in en lista med ord bara genom att läsa dem. Det är ofta mer effektivt att arbeta med orden på något sätt. I Skolverkets text "Om strategier i engelska och moderna språk" (Lena Börjesson, 2012) finns flera bra förslag och tips på hur du kan jobba aktivt med nya ord och därmed minnas dem bättre.

- Använd fem av de nya orden i en mening på spanska.
- Förklara orden muntligt på spanska.
- Leta upp orden i texten i läroboken och skriv av meningarna där de förekommer.
- Sortera orden och dela in dem i grupper, till exempel mat, fordon, väder, kläder, färger, känslor eller hälsa. Försök hitta passande rubriker till varje grupp av ord.
- Gör en tankekarta där en del av orden kan klassificeras på samma sätt som ovan.
- Hitta på "associationsord" till orden. Om man exempelvis ska lära sig ordet *calle* (gata) kan man tänka på "kaj". Kajen kan man gå på, precis som gatan.
- Hitta motsatsord på spanska till några av orden. Om man till exempel ska lära sig ordet för "trevlig", *simpático*, kan man slå upp motsatsen i en ordlista eller lexikon, *antipático*.
- Försök hitta synonymer till några av orden. En synonym till *simpático* skulle kunna vara *bueno* (snäll).
- Rita några av orden. Ska man lära sig ordet *lavarse* (tvätta sig) kan man rita just någon som tvättar sig, men man kan även associera ordet till "lava" och rita en vulkan med rinnande lava, till exempel.

Ett annat bra sätt att lära sig nya ord är att använda postitlappar. På varje lapp skriver man ett spanskt ord som man vill lära sig. Därefter sätter man lapparna på föremål hemma som man förknippar med orden. En lapp med ordet *sillón* (fåtölj) sätter man på en fåtölj eller någon annan bekväm stol. En lapp med ordet *pequeño* (liten) skulle man kunna sätta på en liten nalle. Varje gång man ser föremålet läser man även lappen. Vid provet eller glosförhör kan man sedan se föremålet med lappen på framför sig och minnas vad som stod på lappen.

Ytterligare ett sätt att träna nya ord är att spela in dem på mobilen när du läser dem och lyssna på dem en stund då och då. På så sätt aktiveras även hörseln.

Det finns många bra appar och hemsidor där man kan skapa sina egna ordlistor och träna ord genom till exempel glosförhör eller spel i datorn.

Det spanska alfabetet

Det spanska alfabetet är mycket likt det svenska. Ett undantag är den spanska bokstaven **ñ**, i till exempel *España* (Spanien). Den uttalas [nj] som i svenska "njure". En annan skillnad är att det spanska alfabetet inte innehåller **å**, **ä** eller **ö**.

uttalas:

a	a
b	be
c	ce
d	de
e	e
f	efe
g	ge
h	hache
i	i
j	jota

k	ka
l	ele
m	eme
n	ene
ñ	eñe
o	o
p	pe
q	cu
r	erre
s	ese
t	te
u	u
v	uve
w	uve doble, ve doble, doble ve, doble u
x	equis
y	ye, i griega
z	zeta

De svenska bokstäverna å, ä och ö kan man förklara såhär:

- å** a con un círculo encima (a med en cirkel ovanför)
- ä** a con dos puntitos (a med två små prickar)
- ö** o con dos puntitos (o med två små prickar)

Tidigare sågs **ch** och **ll** som egna bokstäver i det spanska alfabetet. Men år 1994 anpassades det spanska alfabetet efter det internationella latinska alfabetet och **ch** och **ll** förlorade sin status som egna bokstäver.

Siffror

Grundtal

Siffrorna 0–15 har "egna" namn, där efter säger man "tio och sex" (dieciséis) för 16, "tio och sju" för 17 och så vidare. Dessa tal skrivs i ett enda ord. Likadant gör man med 21–29. Från och med 31 skrivs talen längre ut separat (31 = treinta y uno).

0	cero	30	treinta
1	uno	31	treinta y uno
2	dos	32	treinta y dos
3	tres	...	
4	cuatro	40	cuarenta
5	cinco	41	cuarenta y uno
6	seis	...	
7	siete	50	cincuenta
8	ocho	51	cincuenta y uno
9	nueve	...	
10	diez	60	sesenta
11	once	70	setenta
12	doce	80	ochenta
13	trece	90	noventa
14	catorce	100	cien, ciento (se nedan)
15	quince	200	doscientos, doscientas (se nedan)
16	dieciséis	300	trescientos, trescientas
17	diecisiete	400	cuatrocientos, cuatrocientas
18	dieciocho	500	quinientos, quinientas (oregelbundet!)
19	diecinueve	600	seiscientos, seiscientas
20	veinte	700	setecientos, setecientas (stavning!)
21	veintiuno	800	ochocientos, ochocientas
22	veintidós	900	novecientos, novecientas (stavning!)
23	veintitrés	1 000	mil
...			

Cien/ciento

Ciento (hundra) förkortas **cien** framför substantiv och framför **mil** (tusen) och **millones** (miljoner).

ciente veinte euros

hundratjugo euro

cien coronas

hundra kronor (substantiv)

cien mil

hundra tusen

Böjning av hundratalen

Hundratalen 200–900 får ändelsen **-as** framför feminina substantiv:

trescientos euros

trehundra euro (maskulint substantiv)

ochocientos coronas

åttahundra kronor (feminint substantiv)

Un millón de

Millón (miljon) och **millones** (miljoner) följs alltid av prepositionen **de**:

Suecia tiene **diez millones de** habitantes.

Sverige har tio miljoner invånare.

Ordningsstal

primero, primer

första

segundo

andra

tercero, tercer

tredje

cuarto

fjärde

quinto

femte

sexto

sjätte

séptimo

sjunde

octavo

åttonde

noveno

nionde

décimo

tionde

Ordningsstalen böjs som adjektiv och får ändelsen **-a** vid feminina substantiv. *Primero* och *tercero* förkortas *primer* och *tercer* framför ett maskulint substantiv.

Vivimos en la **tercera** planta.

Vi bor på tredje våningen.

Es mi **primer** año en la universidad.

Det är mitt första år på universitetet.

Årtal

Årtalen på spanska läser man inte ut som på svenska (nittonhundra fyrtiofem), utan som "ett tusen nio-hundra fyrtiofem".

1945 mil novecientos cuarenta y cinco

2017 dos mil diecisiete

För att säga "år 1945", till exempel, lägger man till *en* eller *en el año* före årtalet.

Exempel:

Nací **en 1999**.

Jag föddes (år) 1999.

En el año 1973 tuvo lugar un golpe de estado en Chile. År 1973 skedde det en statskupp i Chile.

Militärkuppen i Chile mot den sittande vänsterregeringen genomfördes av överbefälhavaren Augusto Pinochet i september 1973. Den folkvalde president Salvador Allende dog under stridigheter, kongressen upplöstes och Pinochet tog makten.

Det blev början på en militärdiktatur som skulle vara ända fram till 1988, då Pinochet avgick efter att ha förlorat en folkomröstning. Tiotusentals människor dödades, fängslades, torterades eller försvann spårlöst under militärregimens styre, framför allt vänstersympatisörer och andra regimkritiker. Cirka en miljon människor tvingades fly landet för att undgå att bli dödade.

Klockan

För att fråga vad klockan är säger man på spanska:

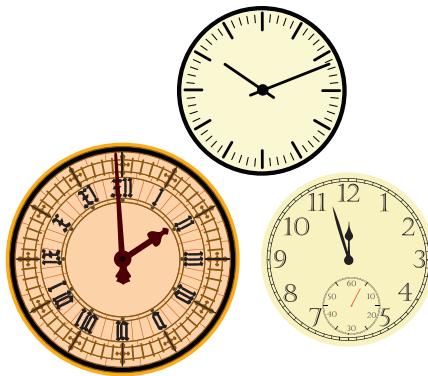
¿Qué hora es?

Vad är klockan?

För att svara på frågan säger man till exempel:

Son las dos.

Klockan är två.

Är klockan över två använder man ordet *y* (och):

Son las dos y cinco.

Klockan är fem över två ("två och fem").

Son las dos y diez.

Klockan är tio över två.

Son las dos y cuarto.

Klockan är kvart över två.

Son las dos y veinte.

Klockan är tjugo över två.

Son las dos y veinticinco.

Klockan är fem i halv tre.

Son las dos y media.

Klockan är halv tre ("två och halv").

Till och med halv utgår man alltså från klockslaget innan (i detta fall två). Därefter utgår man från klockslaget efter (i detta fall tre) och använder ordet *menos* (minus, mindre):

Son las tres menos veinticinco.	Klockan är fem över halv tre ("tre minus tjugofem").
Son las tres menos veinte.	Klockan är tjugo i tre.
Son las tres menos cuarto.	Klockan är kvart i tre.
Son las tres menos diez.	Klockan är tio i tre.
Son las tres menos cinco.	Klockan är fem i tre.

När klockan är runt ett byter man ut *son las* mot *es la*, eftersom det är singular (ental):

Es la una.	Klockan är ett.
Es la una y media.	Klockan är halv två.

Vill man förtydliga när på dagen det är gör man såhär:

Son las ocho de la mañana.	Klockan är åtta på morgonen.
Son las tres de la tarde.	Klockan är tre på eftermiddagen.
Son las diez de la noche.	Klockan är tio på kvällen.

För att berätta vad man gör vid ett visst klockslag används *a la/a las*:

A las seis y media me levanto.	Klockan halv sju går jag upp.
A la una almorzamos.	Klockan ett äter vi lunch.

Veckodagar, månader och årstider

Los días de la semana	Veckodagarna
lunes	måndag
martes	tisdag
miércoles	onsdag
jueves	torsdag
viernes	fredag
sábado	lördag
domingo	söndag

el lunes	på måndag
los lunes	på måndagarna

EXEMPEL

¡Nos vemos **el lunes**! Vi syns på måndag!
Los lunes juego al fútbol. På måndagarna spelar jag fotboll.

Los meses	Månaderna
enero	januari
febrero	februari
marzo	mars
abril	april
mayo	maj
junio	juni
julio	juli
agosto	augusti
septiembre	september
octubre	oktober
noviembre	november
diciembre	december

Datum skrivs med **el** + grundtal + **de** framför månaden:

¿Qué fecha es hoy?	Vad är det för datum idag?
Hoy es el once de octubre .	Idag är det den elfte oktober.
Mi cumpleaños es el veinte de julio .	Min födelsedag är den tjugonde juli.

Las estaciones del año

invierno	Årstiderna
primavera	vinter
verano	vår
otoño	sommar
	höst

EXEMPEL

Mi estación favorita del año es **la primavera**.

Min favoritårs tid är våren.

El invierno pasado fuimos a Noruega para esquiar.

Förra vintern åkte vi till Norge för att åka skidor.

Tidsuttryck

När man vill berätta om när något hände eller ska hända är det bra att kunna tidsuttryck.

Nutid:

ahora	nu
en este momento	just nu
hoy	idag
actualmente	nuförtiden, för närvarande
hoy en día	nuförtiden
esta mañana	i morse, den här morgonen
esta tarde	i eftermiddag, i kväll
esta noche	i kväll, i natt
esta semana	den här veckan
este mes	den här månaden
este año	i år, detta år

EXEMPEL

Este año estudio español y alemán.

I år läser jag både spanska och tyska.

Ahora tengo que terminar, tengo mucho que hacer.

Nu måste jag sluta, jag har mycket att göra.

Ahora betyder visserligen "nu", men ordet kan lika gärna användas på ett sätt som motsvarar svenskans "strax" eller "om en stund". När spanjorerna säger *Ahora voy* (Jag går nu) menar de egentligen att de ska gå om en liten stund. *JHasta ahora!* är ett vanligt uttryck. Det betyder inte "Vi ses nu!" som man skulle kunna tro, utan istället "Vi ses snart!" "Nu" kan alltså ibland betyda "sedan" på spanska!

Framtid:

pronto	snart
en una hora	om en timme
mañana	i morgon
pasado mañana	i övermorgon
la semana que viene / la próxima semana	nästa vecka
el mes que viene / el próximo mes	nästa månad
el año que viene / el próximo año	nästa år

EXEMPEL

La semana que viene vamos de excursión.	Nästa vecka ska vi på utflykt.
Tengo una prueba pasado mañana.	Jag har prov i övermorgon.

Mañana har fått ge namn åt en hel inställning till tid, *mañana-mentaliteten*. I många av de spansktalande länderna har man en mer avslappnad syn på tiden än vad vi har i Sverige. Att anamma *mañana-mentaliteten* under till exempel semestern innebär att man inte är så noga med att komma i tid och gärna skjuter upp tråkiga saker till en annan dag.

Dåtid:

ayer	igår
anteayer	i förrgår
anoche	igår kväll, igår natt
la semana pasada	förra veckan
el mes pasado	förra månaden
el año pasado	förra året
hace un año	för ett år sedan
en (el año) 2001	år 2001

EXEMPEL

Ayer fuimos al cine.

Igår gick vi på bio.

Alex terminó los estudios el año pasado.

Alex avslutade sina studier förra året.

Fler användbara tidsuttryck:

últimamente	på sista/senaste tiden
a veces / de vez en cuando	ibland
alguna vez	någon gång
nunca	aldrig
siempre	alltid
ya	redan
todavía	fortfarande, ännu

EXEMPEL

Hemos trabajado mucho últimamente.

Vi har jobbat mycket på senaste tiden.

A veces desayuno en una cafetería.

Ibland äter jag frukost på ett café.

Ord för mängd och grad

Mycket

Mycket heter

- **muy** framför adjektiv och adverb.
- **mucho** vid verb och framför maskulina substantiv.
- **muchá** framför feminina substantiv.

Jättemycket heter

- **muchísimo** vid verb och framför maskulina substantiv.
- **muchísima** framför feminina substantiv.

EXEMPEL

El libro es muy interesante.	Boken är mycket intressant (adjektiv).
Tengo muchá prisa.	Jag har mycket bråttom (feminint substantiv).
Me gusta muchísimo nadar.	Jag tycker jättemycket om att simma (verb).

Ändelsen -ísimo/-ísima kan läggas till på slutet av många adjektiv för att förstärka graden:

Es guapo.	Han är snygg.
Es guapísimo .	Han är jättesnygg.
La comida está buena.	Maten är god.
La comida está buenísima .	Maten är jättegod.

Det går annars alltid att lägga till *muy* före adjektivet:

Es muy guapo.	Han är väldigt snygg.
La comida está muy buena.	Maten är väldigt god.

Många

Många heter

- **muchos** framför maskulina substantiv.
- **muchas** framför feminina substantiv.

EXEMPEL

Somos muchos hermanos en la familia.	Vi är många syskon i familjen (maskulint substantiv).
Noruega tiene muchas montañas.	Norge har många berg (feminint substantiv).

Lite, få

Lite eller få (om antal) heter **poco** på spanska.

- Vid verb böjs inte *poco*.
- Vid substantiv böjs *poco* som ett adjektiv.

EXEMPEL

He estudiado muy poco .	Jag har studerat/pluggat väldigt lite (verb).
Por suerte, tenemos pocas pruebas ahora.	Som tur är har vi få prov nu (feminint substantiv i plural).

Lite, lite grann

Lite eller lite grann heter

- **un poco de** framför substantiv.
- **un poco** framför adjektiv.

EXEMPEL

Hablo un poco de alemán.	Jag talar lite/lite grann tyska.
El hotel es un poco caro.	Hotellet är lite dyrt (adjektiv).

Ganska

Ganska heter **bastante** på spanska.

- Framför substantiv böjs det som ett adjektiv.
- Framför verb och adjektiv böjs det inte.
- *Bastante* betyder även ganska mycket och *bastantes* ganska många. *Mucho* eller *muchos* sätts alltså inte ut tillsammans med *bastante/bastantes*.

EXEMPEL

Mi habitación es bastante pequeña.	Mitt rum är ganska litet (adjektiv).
Hemos estudiado bastante .	Vi har pluggat ganska mycket (verb).
Hay bastantes posibilidades.	Det finns ganska många möjligheter (substantiv).

För mycket

För mycket och alltför mycket heter **demasiado**.

- Framför substantiv böjs det som ett adjektiv.
- Framför verb och adjektiv böjs det inte.

För många heter **demasiados** och böjs som ett adjektiv.

EXEMPEL

Trabajas demasiado .	Du arbetar för mycket (verb).
Tengo demasiada ropa.	Jag har för mycket kläder (substantiv).
Hay demasiados mosquitos aquí.	Det är för många myggor här.

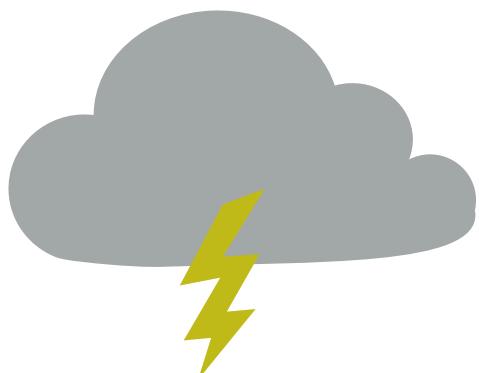
Vädret

När man pratar om vad det är för väder på spanska använder man verbet *hacer* (göra):

¿Qué tiempo hace?	Vad är det för väder? (Egentligen: Vad gör det för väder?)
Hace buen tiempo.	Det är fint väder.
Hace mal tiempo.	Det är dåligt väder.
Hace sol.	Det är soligt.
Hace calor.	Det är varmt.
Hace frío.	Det är kallt
Hace viento.	Det är blåsigt.
Hace quince grados sobre cero.	Det är tio plusgrader.
Hace dos grados bajo cero.	Det är två minusgrader.

I dessa uttryck används inte verbet *hacer*:

Llueve.	Det regnar.
Nieva.	Det snöar.
Está nublado.	Det är mulet.
Está gris.	Det är grått.

Färger

Los colores	Färgerna
amarillo	gul
naranja	orange
rojo	röd
rosa	rosa
lila	lila
azul	blå
azul claro	ljusblå
azul oscuro	mörkblå
verde	grön
marrón	brun
gris	grå
negro	svart
blanco	vit

Claro (ljus) och oscuro (mörk) kan läggas till de flesta färger.

Färgerna är adjektiv och böjs alltså efter substantiven de beskriver:

- De färger som slutar på -o, till exempel *rojo*, får ändelsen -a när substantivet är feminint.
- De färger som slutar på konsonant, till exempel *azul*, ändras inte oavsett om substantivet är maskulint eller feminint.
- De färger som slutar på -a, till exempel *naranja*, eller -e, till exempel *verde*, ändras inte heller.
- I plural (flertal) får de färger som slutar på vokal -s på slutet, medan de färger som slutar på konsonant får -es på slutet.
- Färgerna placeras efter substantivet.

EXEMPEL

La niña lleva una camiseta amarilla y unos pantalones verdes .	Flickan har på sig en gul t-shirt och gröna byxor.
Llevo un suéter rosa .	Jag har på mig en rosa tröja.
Me gustan las botas marrones .	Jag gillar de bruna stövlarna.

Personbeskrivning

När man gör en personbeskrivning kan man dels beskriva hur en person ser ut, dels hur han eller hon är inuti. För att beskriva en person används **adjektiv**.

Adjektiv för yttre egenskaper

alto	lång
bajo	kort
bonito	fin, vacker
delgado	smal
feo	ful
gordo	tjock
grande	stor
guapo	snygg
juven	ung
moreno	mörkhårig
pelirrojo	rödhårig
pequeño	liten
rubio	ljushårig
viejo	gammal

Adjektiv för inre egenskaper

abierto	öppen
aburrido	tråkig
alegre	glad
antipático	otrevlig
desordenado	stökgig
divertido	rolig
extrovertido	extrovert, utåtriktad
generoso	generös
honesto	ärlig
inteligente	intelligent
interesante	intressant
introvertido	introvert, inåtvänd
ordenado	ordningsam
romántico	romantisk
simpático	trevlig, snäll
tacaño	snål
tímido	blyg

Adjektiven måste böjas beroende på om personen som beskrivs är en tjej eller en kille:

- De flesta adjektiv slutar på **-o**. Om det är en tjej man vill beskriva ändras -o till **-a**.
- Adjektiv som slutar på **-e** ändras inte.
- Adjektiv som slutar på **konsonant** ändras inte heller.
- I plural (flertal) får adjektiv som slutar på vokal -s på slutet, medan adjektiv som slutar på konsonant får -es på slutet.

Verbet som vanligtvis används för att beskriva personer är **ser** (vara). I presens (nutid) böjs det såhär:

(yo)	soy	jag är
(tú)	eres	du är
(él, ella, usted)	es	han, hon, den, det, Ni är
(nosotros, nosotras)	somos	vi är
(vosotros, vosotras)	sois	ni är
(ellos, ellas, ustedes)	son	de, Ni är

EXEMPEL

Enrique es alto, moreno y guapo.

Enrique är lång, mörkhårig och snygg.

Mi mejor amiga es simpática, divertida y honesta.

Min bästa vän är trevlig, rolig och ärlig.

Los nuevos vecinos son abiertos y generosos.

De nya grannarna är öppna och generösa.

I vissa fall använder man verbet **tener** (ha):

(yo)	tengo	jag har
(tú)	tienes	du har
(él, ella, usted)	tiene	han, hon, den, det, Ni har
(nosotros, nosotras)	tenemos	vi har
(vosotros, vosotras)	tenéis	ni har
(ellos, ellas, ustedes)	tienen	de, Ni har

Tener används när man beskriver vad någon har för färg på ögonen och hur håret ser ut. På svenska säger vi "jag har mörkt hår", men på spanska säger man "jag har håret mörkt". Substantivet (ögonen eller håret) måste alltså stå i bestämd form.

Tengo los ojos claros.	Jag har ljusa ögon.
Tengo los ojos azules.	Jag har blåa ögon.
Tengo los ojos oscuros.	Jag har mörka ögon.
Tengo los ojos marrones.	Jag har bruna ögon.
Tengo los ojos verdes.	Jag har gröna ögon.
Tiene el pelo largo.	Hon har långt hår.
Tiene el pelo corto.	Hon har kort hår.
Tiene el pelo liso.	Hon har rakt hår.
Tiene el pelo ondulado/rizado.	Hon har lockigt hår.
Tiene el pelo negro.	Hon har svart hår.

Skillnaden mellan *alto* och *largo*, och *bajo* och *corto*

Alto används för att säga att en person är lång, men även för att beskriva att till exempel en byggnad är hög. Här tänker man alltså lång "på höjden". På samma sätt används *bajo* om en kort person eller en byggnad som är låg.

Largo används för att beskriva att någons hår är långt. Det kan också användas om en väg som är lång. Här får man alltså tänka lång som i "utsträckt". *Corto* kan på samma sätt beskriva ett kort hår eller till exempel en kort väg.

Beskriva en vanlig dag

För att berätta om en vanlig dag används ofta **reflexiva verb**, till exempel:

despertarse (ie)	vakna
levantarse	stiga upp
lavarse	tvätta sig
ducharse	duscha
arreglarse	göra sig i ordning
lavarse los dientes	borsta tänderna
vestirse	klä på sig
ponerse	ta på sig (om kläder)
afeitarse	raka sig
peinarse	kamma sig
maquillarse	sminka sig
acostarse (ue)	lägga sig
dormirse (ue)	somna

Verben med (ie) eller (ue) efter sig får diftong i alla former utom vi och ni. I kapitlet "Grammatik" kan du läsa om diftongerade verb.

De reflexiva verben böjs med hjälp av ett reflexivt pronomen (mer om reflexiva verb i kapitlet "Grammatik"):

levantarse (stiga upp)

(yo)	me levanto	jag stiger upp
(tú)	te levantas	du stiger upp
(él, ella, usted)	se levanta	han, hon, den, det, Ni stiger upp
(nosotros, nosotras)	nos levantamos	vi stiger upp
(vosotros, vosotras)	os levantáis	ni stiger upp
(ellos, ellas, ustedes)	se levantan	de, Ni stiger upp

Verbet **vestirse** har en oregelbunden böjning, där vokalen **e** byts ut mot **i** i alla former förutom vi- och ni-formerna:

vestirse (klä på sig)

(yo)	me visto	jag klär på mig
(tú)	te vistes	du klär på dig
(él, ella, usted)	se viste	han, hon, den, det, Ni klär på sig (Er)

(nosotros, nosotras)	nos vestimos	vi klär på oss
(vosotros, vosotras)	os vestís	ni klär på er
(ellos, ellas, ustedes)	se visten	de, Ni klär på sig (Er)

Andra verb som ofta används för att berätta om en vanlig dag är verb som handlar om måltiderna:

desayunar	äta frukost
almorzar, comer	äta lunch
merendar	äta mellanmål
cenar	äta middag

Vissa **tidsuttryck** används ofta för att beskriva dagliga rutiner:

cada día	varje dag
por la mañana	på morgonen
por la tarde	på eftermiddagen
por la noche	på kvällen
a la/a las ...	klockan ...
primero	först
después, luego	sedan, därefter
más tarde	senare
siempre	alltid
a veces, de vez en cuando	ibland
normalmente	vanligtvis, i vanliga fall

EXEMPEL

Todos los días me levanto a las seis y media.

Varje dag går jag upp klockan halv sju.

Primero me ducho y **después** desayuno.

Först duschar jag och sedan äter jag frukost.

Más tarde salgo para mi trabajo.

Senare åker jag till mitt arbete.

Normalmente me acuesto temprano.

Vanligtvis lägger jag mig tidigt.

I Spanien och Latinamerika är lunchen, *el almuerzo* eller helt enkelt *la comida*, dagens viktigaste måltid. Den äts vanligtvis runt klockan 14. I Latinamerika består den ofta av ris, bönor och fisk eller kött. I Spanien serveras ofta först sallad eller soppa och därefter kött, kyckling eller fisk. Frukosten, *el desayuno*, är ofta lätt, med kaffe eller te och något litet att äta till. Sent på eftermiddagen kan man äta ett lätt mellanmål, *la merienda*, speciellt barnen. Middagen, *la cena*, serveras sent med svenska mått mätt, runt klockan 20 eller 21.

Vägbeskrivning

När man kommer som turist till ett annat land är det bra att kunna fråga om vägen.

¿Dónde está ...?	Var ligger ...?
¿Hay un/una ... por aquí?	Finns det någon ... här i närheten?
seguir	fortsätta
doblar, girar	svänga
todo recto, todo derecho	rakt fram
a la derecha (de)	till höger (om)
a la izquierda (de)	till vänster (om)
cerca de	nära
lejos de	långt ifrån
enfrente de	mitt emot
al lado de	bredvid
detrás de	bakom
delante de	framför
entre	mellan
aquí	här
allí	där

EXEMPEL

Perdón, ¿hay una oficina de turismo por aquí?
Sí, siga esta calle todo recto.
Doble a la derecha.
Allí, al lado del banco está la oficina de turismo.

Ursäkta, finns det någon turistbyrå här i närheten?
Ja, fortsätt (Ni) den här gatan rakt fram.
Sväng höger.
Där, bredvid banken ligger turistbyrån.

Familj och släkt

För att kunna berätta om sig själv, sin familj och släkt är det bra att kunna orden för familjemedlemmarna och släktingarna på spanska. På spanska görs ingen direkt skillnad mellan familj och släkt, alla tillhör *la familia*.

padres	föräldrar
padre	pappa, far
papá	pappa
madre	mamma, mor
mamá	mamma
hermanos	syskon (kan även betyda "bröder")
hermano	bror
hermano mayor	storebror
hermano menor	lillebror
hermana	syster
hermana mayor	storasyster
hermana menor	llisasyster
hijo	son
hija	dotter
marido, esposo	man, make
mujer, esposa	fru, maka
novio	fästman, pojkvän
novia	fästmö, flickvän
padrastro	styvpappa, styvfar
madrastra	styvmamma, styvmor

Madrastra kan ha en lite negativ klang på spanska, då ordet lätt leder tankarna till en elak figur i sagornas värld.

hermanastro styvbror
hermanastra styvsyster

abuelo morfar, farfar
abuela mormor, farmor

På spanska är ordet för morfar och farfar detsamma, precis som i engelskan. Vill man ändå visa vem av dem det gäller lägger man till *materno* (på mammas sida) eller *paterno* (på pappas sida).

• EXEMPEL •

Mi abuelo materno tiene 72 años.	Min morfar är 72 år.
Mi abuela paterna está jubilada.	Min farmor är pensionerad.

bisabuelo gammelmorfar, gammelfarfar

bisabuela gammelmormor, gammelfarmor

nieto barnbarn (kille)

nieta barnbarn (tjej)

tío morbror, farbror

tía moster, faster

Precis som i engelskan görs ingen skillnad mellan morbror och farbror, och mellan moster och faster i spanskan. Om man vill förtydliga vem det gäller får man till exempel säga *el hermano de mi madre* (min mammas bror) eller *la hermana de mi padre* (min pappas syster).

primo kusin (kille)

prima kusin (tjej)

sobrino brorson, systerson

sobrina brorsdotter, systerdotter

suegro svärfar

suegra svärmar

cuñado svåger

cuñada svägerska

yerno svärson

nuera svärdotter

el estado civil	civilstånd
soltero, soltera	ogift
casado, casada	gift
divorciado, divorciada	skild, frånskild
viudo	änkeman
viuda	äntka

Den katolska kyrkan och andra konservativa och traditionsbevarande krafter har långt påverkat familjelivet i Spanien och Latinamerika. Det var inte förrän 1981 som det blev lagligt att skiljas i Spanien. Men paret fick bara göra det efter en viss betänketid och måste dessutom ange varför de ville skiljas i sin ansökan. År 2005 blev det tillåtet att skiljas helt utan förbehåll i Spanien. Samma år blev det lagligt för par av samma kön att gifta sig.

I de flesta länder i Latinamerika är skilsmässa lagligt. I jämförelse med Sverige har lagarna som tillåter skilsmässa emellertid kommit sent. I exempelvis Chile fick invånarna rätt att skilja sig först år 2004. I vissa länder i Latinamerika, till exempel Argentina, Mexiko och Uruguay, är samkönade äktenskap lagliga. I många andra länder, som Venezuela, Panama och Guatemala, har dock par av samma kön ännu ingen möjlighet att gifta sig.

- A**
- A framför direkt objekt 81
 - Abur+rir* 62
 - Acostarse 37–38, 136
 - Adjektiv 71–73, 87
 - Adjektivets böjning 71–72
 - Adjektivets placering 71
 - Accent 20, 114
 - Accenttecken 91, 93
 - Adverb 74
 - Afeitarse* 37, 136
 - Alfabetet 119–120
 - Allende, Salvador 123
 - Aprender* 30
 - Argentina 20, 21, 106, 141
 - Artighetsfraser 105–106
 - Ar-verb 28, 29, 37, 38, 40, 42, 43, 47, 52, 53, 56–57
 - Avskedsfraser 98, 106
- B**
- Bailar* 29
 - Be om ursäkt 106, 138
 - Bestämd artikel 25, 77
 - Bestämd form 24–25
 - Beber* 28, 30
 - Beskriva en vanlig dag 136–137
 - Betonade former av possessiva pronomem 76–77
 - Betonning 34, 90–91
 - Betyg 10, 12, 14
 - Bilda meningar 94–96
 - Brev 98–99
 - Börjesson, Lena 15, 118
- C**
- Cantar* 29, 56
 - Centralt innehåll 11–12
 - Cerrar* 34, 65
- Checklista, skriven text 104
- Chile 20, 123, 141
- Cien* eller *ciento*? 122
- Comer* 30, 40, 42, 44, 48, 52, 53, 57, 137
- Comprar* 29
- Conocer* 65
- Contar* 35, 65
- Correr* 30
- D**
- Dagliga rutiner 136–137
 - Dar* 66
 - Datum 125
 - Decir* 32, 41, 54, 57, 66
 - Demonstrativa pronomem 79
 - Den/det där 79–80
 - Den/det här 79–80
 - Desayunar* 29, 137
 - Describir* 31
 - Descubrir* 31
 - Despertarse* 37, 136
 - Dialekter 20, 114
 - Dialog 102
 - Diftongrade verb 34–36, 38, 136
 - Doler* 62
 - Dormir* 35, 66
 - Dormirse* 37–38, 136
 - Ducharse* 37, 136–137
 - Du eller Ni? 102, 105
 - Dåtid 40, 42–43, 47, 50, 128
- E**
- E-mail 98–99
 - Empezar* 34, 66
 - Encantar* 62
 - Entender* 34
 - Entrenar* 29
 - Er-verb 28, 30, 38, 40, 42, 44, 48, 52–53, 57
 - Escribir* 31, 41, 42
 - Escuchar* 29
- Estar* 32–33, 38, 46, 58, 66, 86–87
- Estudiar* 29, 40, 42
- F**
- Familj 139–141
 - Feminina substantiv 24–26
 - Framtid 28, 39, 127
 - Franco, Fransisco 47
 - Frågeord 93
 - Frågetecken 92–93, 104
 - Frågor 92–94
 - Futurum 39
 - Färger 132, 134
 - Förkunskaper 112
 - För mycket 131
 - För många 131
- G**
- Ganska 74, 130
 - Genitiv 26
 - Genus 24
 - Gerundium 38, 78
 - Grad 129
 - Grammatik 21, 24
 - Grundtal 121, 125
 - Guatemala 141
 - Gustar* 61–62
- H**
- Hablar* 28, 29, 40, 42, 43, 47, 52, 53
 - Hacer* 32–33, 41, 54, 58, 63, 67, 131
 - Handslag 106
 - Hay, está, están* 86
 - Hundratal 121–122
 - Hälsa 98, 104–106
 - Hälsningsfraser 98, 104–105
 - Höra 20, 114–115
 - Hörförståelse 114–115
- I**
- Imperfekt 42, 47–51
 - Imperfektändelse 47–48
 - Indefinita pronomem 80–81
 - Indikativ 56, 59
 - Infinitiv 28, 78
 - Ingen/inget 80–81
 - Ingenting 76, 80, 82
 - Interesar* 62
 - Intonation 93
 - Ir* 32, 39, 45, 49, 54, 55, 58, 67
 - Ir-verb 28, 31, 38, 40, 42, 44, 48, 52, 53, 57
- J**
- Jakande uppmaning 52–55
 - Jugar* 36, 67
- K**
- Katolska kyrkan 141
 - Kindpuss 196
 - Klockan 123–124
 - Klockslag 123–124
 - Kommunikationens innehåll 12
 - Kommunikativa strategier 12, 109
 - Komparation 72–73
 - Konjunktiv 56–60
 - Konsonanter 25, 90–91
 - Kroppsdelar 62
 - Kursplan 10–12, 15
 - Kunskapskrav 11–14
- L**
- Latinamerika 18–21, 106, 137, 141
 - Latinamerikansk spanska 20–21
 - Lavarse* 37, 136
 - Leer* 30, 67
 - Levantarse* 37, 136–137
 - Lite 96, 130
 - Lite grann 130
- M**
- Man 81
 - Maquillarse* 37, 78, 136
 - Maskulina substantiv 24–26
 - Meritpoäng 10
 - Mexiko 18, 20, 141
 - Militärkupp 47, 123
 - Miljon 122
 - Moderna språk 10, 11, 15
 - Morir* 41, 67
 - Muntliga situationer 104–106
 - Muy* eller *mucho*? 85, 129
 - Mycket 85, 129
 - Månader 125
 - Många 85, 129
 - Mängd 129
- N**
- Negationer 82–83
 - Nekande uppmaning 52–55
 - Nutid 28, 126
 - Någon/något 80–81
 - Någonting 80
 - Närläsning 112, 114
- O**
- Obestämd artikel 25
 - Obestämd form 25
 - Obetonade former av possessiva pronomem 76–77, 79
 - Objektspronomem 61–62
 - Oír* 67
 - Okända ord 112, 115

"Om strategier i engelska och moderna språk" 15, 118

Omformuleringar 12, 109

Omvänd ordförljd 92,
93

Opersonligt

pronomen 81

Ordförljd 92, 93, 95

Ordförståd 19, 118–119

Ordningsstal 122

Oregelbunden

komparation 73

Oregelbundna verb 28, 32, 41,
42, 45, 49, 54, 57–58, 65–70

P

Pagar 68

Panama 141

Paraguay 21

Pedir 68

Perder 68

Perfekt 21, 40–41

Perfekt particip 65

Personbeskrivning 133–135

Personliga pronomen 27, 48,
75–76

Personliga pronomen som
objekt 75–76

Personliga pronomen som
subjekt 75–76

Pinochet, Augusto 123

Plural 25

Pluskvamperfekt 42, 65

Poder 35, 68

Poner 41, 68

Ponerse 37, 136

Possessiva pronomen 76–77, 79

Predikat 92, 94

Preguntar 29

Prepositioner 81, 83–85, 122

Presens 28–33

Presentationer 107

Preteritum 43–46, 50–51

Preteritum eller imperfekt?
50–51

Preteritumändelse 43

Puss på kinden 196

Pågående form 38, 78

Q

Querer 34, 68

R

Rak ordförljd 92

Recibir 31

Reflexiva pronomen 37

Reflexiva verb 37, 136

Regelbundna verb 28, 29, 43,
47, 56

Reír 69

Relativa pronomen 80, 95

Responder 30

Romper 41

Rubrik 112, 114

Räkneord 121–122

S

Saber 69

Salir 69

Samtal 104–106

Seguir 69, 138

Sentir 69

Ser 33, 45, 49, 58, 69, 86

Ser eller *estar?* 86–87

Siffror 121–122

Singular 25

Skaka hand 106

Skolverket 14

Skriva 94–97, 98–99, 102, 104

Skumläsning 112

Släkt 139–141

Småord 83, 97

Spanien 18, 19, 20, 21, 47, 103,
105, 106, 137, 141

Spanska inbördeskriget 47

Språkfärdigheter 12

Språkliga strategier 11, 115

Stam 28

Stavelse 91

Strategier 11, 12, 15, 109, 112,

114, 115

Ställa frågor 92–93

Subir 28, 31

Subjekt 92, 94

Substantiv 24–25

T

Tacka 106

Tala 90, 104–109

Telenovela 20

Tempus 50, 104

Tener 33, 45, 58, 64, 70

Texter 94, 112

Tidsuttryck 39, 41, 46, 50,
126–128, 137

Tilltal 21, 75, 102, 105

Tomar 29

Trabajar 29

Traer 70

Träna ordförståd 118–119

Tú eller *vos?* 21

U

Uppmaningar 52–55

Uppochnedvänt frågetecken
92–93

Uppochnedvänt utropstecken
98

Uruguay 21, 141

Usted, ustedes 75

Utropstecken 98

Uttal 20, 90–91

Uttryck med verb 63–64

Uttrycka en åsikt 105–106

V

Vanlig dag 136–137

Vara 33, 45, 49, 58, 69, 86

Veckodagar 124–125

Vender 30

Venezuela 20, 141

Venir 33, 55, 59, 70

Ver 41, 49, 70

Verb 27–28

Verb med diftong 34–36

Viajar 29

Vivir 31, 40, 42, 44, 48, 57

Vokaler 25, 91

Volver 35, 41, 70

Vosotros eller *ustedes?* 21

Vädret 131

Vägbeskrivning 138

Å

Årstider 126

Årtal 123

Ä

Ägandeform 26

Ämnesförmågor 11

Ändelse 25, 28

Ö

Översikt pronomen 79

Översikt verb 65–70